

ARRASATEKO ADIKZIOEN
PREBENTZIORAKO PLANA
2020-2024

AURKIBIDEA

1. AURKEZPENA	3
2. LEGE ESPARRUA	4
2.1. LEGE ESPARRUA	5
2.2. PLANAK BESTE PLAN BATZUEKIN DUEN LOTURA	9
3. KONTZEPTUZKO ESPARRUA	11
3.1. KONTZEPTUZKO ESPARRUA	12
3.2. PLANAREN PRINTZIPIO GIDARIAK	14
4. EGOERAREN DIAGNOSTIKOA	15
4.1. ARRASATEN DROGEN KONTSUMOEI LOTUTA EGINIKO BEHARREN AZTERKETA (KALEXKA elkartea).....	16
4.2. SAN JUAN DE DIOS OSPITALEAK DBHKO IKASLEEI PASATAKO INKESTETATIK ATERATAKO EMAITZAK.....	18
4.3. ADIKZIOEN PREBENTZIO PLANA GARATZEKO EZTABAIDA TALDEAK (AGIPAD elkartea)	23
5. PLANAREN ILDO ESTRATEGIKOAK	27
5.1. PLANAREN HELBURU NAGUSIA	28
5.2. LEHENTASUNA DUTEN ESKU HARTZE GUNEAK ETA KOLEKTIBOAK.....	28
5.3. LEHENTASUN ARDATZAK ETA ESKU HARTZE ILDOAK.....	28
6. PLANAREN, ARDATZAK, HELBURUAK ETA BKINTZAK.	30
6.1. LEHENENGO ARDATZA: OSASUNAREN SUSTAPENA ETA ADIKZIOEN PREBENTZIOA	31
6.1.1. OSASUNAREN SUSTAPENA ETA PREBENTZIO UNIBERTSALA BULTZATZEA:	31
6.1.2. OSASUNAREN SUSTAPENA ETA ADIKZIOEN PREBENTZIOA BULTZATZEA ARRISKU EDO URRAKORTASUN EGOERA BEREZIAN DAUDEN PERTSONENGAN ETA TALDEETAN.....	38
6.1.3. SUBTANTZIEN KONTSUMOARI ETA ADIKZIOAK SORTZEKO ARRISKUA DUTEN GEHIEGIZKO JOKAEREI LOTUTAKO ARRISKUAK MURRIZTEA.....	40
6.1.4. GEHIEN KONTSUMITZEN DIREN ETA GIZARTEAN ONARPEN MAILA HANDIENA DUTEN SUBTANTZIAK NORMALTZAT EZ HARTZEKO JARDUKETAK FINKATZEA.	42
6.2. 2.ARDATZA:OSASUN LAGUNTZA ETA LAGUNTZA SOZIOSANITARIOA ETA GIZARTERATZEA	43
6.3. 3.ARDATZA:ESKAINTZAREN MURRIZKETA	44
6.4. 4.ARDATZA:KOORDINAZIOA	45
7. PLANAREN BALIABIDEAK ETA EBALUAZIOA	47
7.1. PLANAREN BALIABIDEAK.....	48
7.2. PLANAREN EBALUAZIOA.....	48

1. AURKEZPENA

Arrasateko Udalak aspaldidanik dihardu adikzioen prebentzioa lantzen, eta udal-plan hau, 2020-2024 epealdian Udalak drogen mendekotasunen eta adikzio jokabideen prebentziorako garatuko dituen esku hartzeen markoa zehaztera dator.

Bertan, adikzioen prebentziorako Udalak dituen eskumenak azaltzen dira, eta Arrasateko drogen kontsumoen egoerara hurbiltzeko, jasota datoz, Kalexka elkarteak 2018 amaieran, Arrasaten drogen kontsumoei lotuta eginiko beharren azterketatik ateratako ondorioak, San Juan de Dios Ospitaleak 2018-2019 ikasturtean DBHko ikasleei pasatako inkestetatik ateratako emaitzak eta adikzioen prebentzio plana garatzeko AGIPAD elkarteak dinamizatutako eztabaida taldeetan, herriko hainbat eragilerekin ateratako ondorioak ere.

Guzti hau kontuan hartuta, eta Eusko Jaurlaritzaren Adikzioen VII. Plana oinarri hartuz, zehaztu dira Arrasateko Udalak adikzioen prebentziorako arloan garatuko dituen lehentasun ardatzak, helburuak eta ekintzak. Orain plana garatzea dagokigu eta horretarako ezinbestekoa izango da Arrasateko erakunde eta eragile ezberdinen lankidetzaren eta koordinazioa.

2. LEGE ESPARRUA

2.1. LEGE ESPARRUA

Plan hau diseinatzerako orduan honako legedia kontuan hartu da:

- **1/2016 LEGEA, APIRILAREN 7koa, ADIKZIOEN ETA DROGA MENDEKOTASUNEN GAINEKO ARRETA INTEGRALARI BURUZKOA.**

Aipatu Legeak, jasotzen ditu, honako arloetan, osasunaren sustapena, adikzioen prebentzioa, eskaintzaren murrizketa, asistentzia eta gizarteratzea, hartu beharreko neurriak eta ekintzak.

- Lege honek, osasun publikoaren ikuspuntutik, osasuna sustatzeko eta adikzioei aurrea hartzeko jarduerak lehenesten ditu. Eta hauek, herritar guztiei zuzenduko zaizkiela dio, bizitzako etapa guztietan; bereziki, arreta berezia jarritz arrisku faktoreak izan ditzaketen pertsonen eta taldeen, adin txikikoei eta gazteei, eta egoera ahulenetan bizi diren pertsona taldeei.
- Ulertzen du adikzioen barruan daudela adikzioen aurrekari diren portaera arriskutsuak, substantzien kontsumo problematikoak, eta jokabide adikziozkoak sor ditzaketen portaera neurrigabeak.

OSASUNAREN SUSTAPENA

11.artikulua. Osasuna sustatzearen helburuak.

- a) Ikuspuntu indibidualetik zein komunitariotik, erabilera eta jokabide arduratsuak eta osasunaren kultura sustatzea.
- b) Adikzioek, eta horien aurrekari diren arrisku-portaerek ere, pertsonen osasunean duten eraginaren inguruko gizarte-sentsibilitatea eta ezagutza areagotzea.
- c) Pertsonen, ezagutza, trebetasunak, gaitasunak, baliabideak eta tresnak ematea, horien bidez haien osasun-egoera eta emozio-oreka mantendu eta hobetzeko jokabideak izan ditzaten.

ADIKZIOEN PREBENTZIOA

14.artikulua. Helburuak, adikzioen prebentzioaren esparruan.

- a) Babes faktoreak hedatzea eta indartzea.
- b) Arrisku faktoreak ezabatzea edo gutxitzea.
- c) Drogak eta adikzioa eragin dezaketen bestelako substantziak kontsumitzen hasteko adina atzeratzea, bai eta jokabide-adikzioak garatzeko arriskua duten portaera neurrigabeetan hasten den adina ere.
- d) Desagerraraztea edo mugatzea arriskuen eta abusuen kontsumo problematikoak, bai eta jokabide-adikzioak sortzeko arriskua duten neurrigabeko beste portaera batzuk ere.
- e) Kontsumo eta jokabideak neurritan ekartzeko eta erantzukizunez jokatzeko jarraibideak sustatzea.

Prebentziorako jardueretan lehentasuna izango duten eremuak:

15.artikulua.- Prebentzioa familiaren esparruan.

Interbentzio eta programa batzuk erabiliko dira gurasoak edo tutoreak sentsibilizatzeko aldera, ohar daitezkeen zer-nolako garrantzia duen beren rola haurtzaroaren eta nerabezaroaren garaian babes-faktoreak sustatzeko orduan.

Prebentzio neurri hauek ezarriko dira:

- a) Mantentzea familiei zuzendutako adikzioen arloko sentsibilizazio, informazio, trebakuntza, orientazioa, aholkularitza eta esku hartze psikohezkuntzako edo psikosozialeko jarduerak.
- b) Jokabide adikzioei buruzko ezagutza hobetzea, eta gurasoak edo tutoreak edo erreferentziatzko beste heldu batzuk teknologien arloan gaitzea.
- c) Gurasoak edo tutoreak haien seme-alaben heziketan inplikatzeko baldintzak hobetzeko jarduerak egitea.
- d) Gurasoei edo tutoreei zuzendutako prebentziorako esku hartzeak hobetzeko jarduerak, prestakuntza-eredu berriak garatuta.
- e) Arrisku-egoeran dauden edo ahulagoak diren familiei zuzendutako neurriak garatzea:
 - Informazioa, aholkularitza, orientazioa eta interbentzio sozioedukatibo eta psikoziala.
 - Gizarte-zerbitzuen interbentzioa familietan, gizarte arriskua badago.
 - Hezkuntza-jarduerak, gurasoei edo tutoreei edo erreferentziatzko beste heldu batzuei gaitasun eta trebetasun espezifikoak emate aldera.

16.artikulua.- Prebentzioa esparru komunitarioan.

Esparru komunitarioko prebentzioak, biltzen ditu populazioan edo interes handiko taldeetan eragin handiena duten baliabideak eta pertsonak, hala nola, ikastetxeak, gizarte eta kultura zerbitzuak, gazte, kultura, kirol eta boluntariora elkarteak, profesionalen kolektiboak eta lantokiak.

Eremu komunitarioan prebentzio neurri hauek hartuko dira:

- Herritar guztiei zuzendutako esku-hartzeak eta bereziki, adingabe eta gazteei zuzendutakoak, adikzioen inguruan sentsibilizatu eta informatzeko.
- Joko arduratsurako neurri eta programak indartzea, joko-eta ostalaritza- establezimenduekin lankidetzan.

17. artikulua.- Prebentzioa hezkuntzaren eremuan.

Prebentzio neurri hauek hartuko dira:

- Adin guztietako ikasleak informatu eta sentsibilizatzea substantzien kontsumoari eta neurrigabeko portaerei lotutako arriskuei buruz.
- Curriculumean adikzioei buruzko gaiak sartzea, jokabide-adikzio bihur daitezkeen portaera neurrigabeak saihesteko.
- Lehenetsuna emango zaie ikasleengan honako arlo hauek sustatzen dituzten baliabideei: autoezagutza, autoestimua, emozioen erabilera eta oldarkotasunaren kontrola, norberaren kontrola, norberaren autonomia eta erabakiak hartzeko gaitasuna, eta nor bere burua onartzea.
- Gurasoei edo tutoreei eta irakasleei eta irakasle ez diren langileei zuzendutako prestakuntza-programak garatzea.
- Neurriak garatzea ikasleen integrazioa ikastetxeetan sustatzeko eta osasunerako lagungarria izango den ingurune fisiko eta erlazonala indartzeko. Horretarako, eskola, kultura eta aisia jardueren artean oreka-irizpideak eta neurrizko irizpideak finkatuko dira.
- Arrisku egoeran dauden adingabeei zuzendutako neurriak.

22. artikulua.- Prebentzioa kirol, aisia eta denbora librearen esparruan.

Osasun, gazteria, kirol, kultura eta hezkuntza arloetako eskumenak dituzten euskal administrazio publikoek denbora libre erabiltzeko eredu inguruko politika integrala sustatuko dute, substantzien kontsumoaren, jokabide adikzio-eragileen eta jokabide-adikzioak sor ditzaketen beste arrisku edo portaera neurrigabeen ordezko aukerak eskaintzeko, bereziki gazte eta nerabeen artean.

Prebentzio neurri hauek hartuko dira:

- Dibertsioa, aisia eta denbora libre erabiltzeko modu osasungarri eta askotarikoak aukeratzeko neurriak.
- Teknologia digitalen eta horien aplikazio berrien erabilera arduratsua sustatzea.

- Alkoholari loturik ez dauden dibertsio-moduak sustatzea.
- Gazteen asoziazionismoa bultzatzea, bereziki arriskua duten gizarte-kolektiboen kasuan.
- Prebentziozko ekintzak, kirol errendimendua hobetzeko substantzien erabileran.

ESKAINTZAREN MURRIZKETA

Lege honek, substantzia bakoitzaren inguruan sortutako jarduera arautzen du; hau da, publizitatea, salmenta, ematea eta kontsumoa. Nikotina aska dezaketen gailuak ere arautzen dira. Eta jokabide adikzioei dagokienez, eskaintza gutxitzeko ekintzak ezartzen ditu. Ausazko jokoen eskaintza **EAEn jokoa arautzen duen azaroaren 8ko 4/1991 Legearen** eta legea garatzen duen araudiaren mende geratzen da.

ASISTENTZIA SANITARIOA ETA SOZIOSANITARIOA

52.artikulua. Asistentzia sanitario eta soziosanitarioaren printzipio orokorrak.

Euskal osasun-sistemaren zerbitzu-eskaintzaren osasun prestazioak eta Euskadiko Gizarte Zerbitzuen abenduaren 5eko 12/2008 Legean aurreikusitako zerbitzuak aintzat hartuta, arreta osoa emango zaie adikzioen bat (substantziarekiko adikzioak zein jokabide-adikzioak) dutenek izan ditzaketan behar indibidualai.

54.artikulua. Zerbitzu sanitario eta soziosanitarioak.

Adikzioak dituzten pertsonen zuzendutako zerbitzu eta ekipamenduak osasun-sareko baliabide hauetan daude sarturik: lehen mailako arreta, osasun mentala, ospitale-arreta, larrialdietako asistentzia, arreta soziosanitarioa, eta lehen eta bigarren, mailako arretako gizarte-zerbitzuen sarea.

GIZARTERATZEA

57.artikulua. Arreta-sistema publikoen printzipio orokorrak.

Gizarte-zerbitzuen euskal sistemak erantzuna emango die adikzioak dituzten edo izateko arriskuan dauden pertsonen beharrei (substantziarikiko adikzioak zein jokabide-adikzioak), gizarte-arretaren arloan. Horretarako, beharrezko diren lehen eta bigarren, mailako arretako gizarte-zerbitzuak eratuko dira, eta, zehazki pertsonen, familien eta taldeen bazterketa-egoerak prebenitzeko eta artatzeko eta egoera horietan daudenen gizarteratzea bultzatzeko zerbitzuak, Gizarte Zerbitzuen abenduaren 5eko 12/2008 Legean aurreikusitakoari jarraikiz.

58.artikulua. Gizarte-zerbitzuen eremuan adikzioak dituzten edo izateko arriskuan dauden pertsonen arretan aplikagarri diren jarduera-eremuak eta irizpideak.

1.- Gizarte Zerbitzuen euskal sistemak, honako lehentasun hauek izango ditu:

- a) Adikzioa duten edo izateko arriskuan dauden pertsonen gizarte-bazterketa prebenitzea, eta pertsona horien autonomia mugatzen duten kausei aurrea hartzea, arreta berezia jarrita adinari eta generoari.
- b) Adikzioa duten edo izateko arriskuan dauden pertsonen autonomia eta gizarteratzea sustatzea.
- c) Adikzioa duten edo izateko arriskuan dauden pertsonak artatzea, gizarte prestazioen eta zerbitzuen bidez.

2.- Gizarte Zerbitzuen euskal sistemak ekimenak sustatuko ditu, adikzioen fenomenoaz gizaratean dagoen ikuspegia pixkanaka aldatzeko, eta horrelako egoerak soilik norberaren erantzukizunaren mende uzten duten estereotipoak desagerrarazteko.

UDALEN ESKUMENAK ETA AURREKONTU KONPROMISOAK

68.artikulua. Udalen eskumenak.

- a) Adikzioen udal-plana eta, oro har, adikzioen inguruko programak eta jarduerak egin, garatu eta exekutatzea, lege honetan, EAEko Adikzioen planean eta, hala badagokio, foru-planean xedatutakoari jarraikiz.
- b) Lurralde-eremu bakoitzean, adikzioen arloko aholkularitza eta koordinazio organoak sortzea eta horien funtzionamendu-araubidea egitea.
- c) Dagokien lurralde-eremuan, adikzioen arloko sariak eta aintzatespenak kudeatzea.
- d) Lege honetan aurreikusitako kontrol-neurriak betetzen diren ikuskatzea eta behatzea.
- e) Ikuskatu eta zehazteko ahala erabiltzea, lege honetan ezarritakoari jarraituz.

69. artikulua.Aurrekontu-konpromisoak.

Udalen aurrekontu orokorrek lege honetan ezarritako jarduerak gauzatzeko beharrezko kredituak aurreikusi beharko dituzte.

ARAU HUSTEAK ETA ZEHAPENAK

95.artikulua. Ikuskatzeko eta zehatzeko eskumena.

Zehatzeko ahalmena honako organoek izango dute.

- a) Alkateek:
 - a.1.-Edari alkoholdunei dagokionez, arau-hauste arinak eta larriak, publizitateari eta sustapenari dagozkion arau-hausteak izan ezik.
 - a.2.-Tabakoari eta nikotina aska dezaketen gailuei dagokienez arau-hauste arinak.

• 12/2008 LEGEA, ABENDUAREN 5ekoa, GIZARTE ZERBITZUEI BURUZKOA.

Lege honek adikzioen gaia zuzenean arautzen ez badu ere, gizarte ongizatea sustatzea du helburu, horretarako beste sistema eta politika publiko batzuekin koordinatuz. Eta eginkizunen artean, besteak beste, hauek ditu: babesgabezia egoerek eragiten dituzten beharizanei eta bazterketa egoerei aurre hartzea eta erantzutea, eta pertsonen familien eta taldeen gizarteratzea sustatzea.

Legearen II. Kapituluak, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren katalogoan jasota dauden zerbitzuak eta diru-laguntzak jasotzen ditu. Eta 22. artikuluan, Lehen Mailako Arretako Gizarte Zerbitzuen artean honako hauek aipatzen ditu:

- Informazio, balorazio, diagnostiko eta orientazio zerbitzua.
- Gizarte eta hezkuntza arloan eta arlo psikosoziala esku hartzeko zerbitzua.
- Gizarte Zerbitzuen eremuan partaidetza eta gizarteratzea sustatzeko zerbitzua.
- Eguneko arretako zerbitzuak
- Gaueko harrera zentroak
- Ostatu zerbitzuak (Harrera pisua, etxebizitza babestua).

Prestazio ekonomikoen artean berriz, Gizarteratzea edota autonomia errazteko eta Gizarte larrialdietan erantzuna emateko prestazioak aipatzen ditu. Eta zerbitzu eta prestazio hauek, **urriaren 6ko, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren prestazio eta zerbitzuen zorroari buruzko, 185/2015 DEKRETUAK** arautzen ditu.

2.2. PLANAK BESTE PLAN BATZUEKIN DUEN LOTURA

Adikzioen prebentziorako udal plan honek, EAEko Adikzioen VII. Plana du oinarritzat, eta kontuan hartzen ditu osasunaren sustapenarekin eta adikzioen prebentzioarekin lotura duten honako beste plan hauek ere.

- **2013-2020 Osasun Plana**

Helburuen artean, honako hauek ditu:

- Gazteen ohitura osasuntsuak hobetzea eta jarrera arriskutsuak murriztea.
- Osasunaren eta bizimodu eta inguru osasuntsuen sustapena bultzatzea, sektoreen arteko lankidetzan arituz.
- Mendekotasun jarrerak prebenitzea (alkohola, tabakoa, beste substantzia batzuk, substantziarik gabeko mendekotasunak) kontsumoaren hasiera murriztu eta atzeratzea, eta mendekotasunen ondoriozko mina murriztea.

- **Eusko Jaurlaritzaren IV. Gazte Plana 2020**

Plan honek, beste batzuen artean helburu hauek jasotzen ditu:

- Gazteen osasun mentala eta emozionala hobetzea.
- Adikzioak (substantziarekin edo gabe) eta gazteen osasunerako arriskutsuak diren jokabideen prebentzioa.
- Baztertuta geratzeko arrisku egoerak prebenitzea.
- Kirola sustatzea gazteen artean.
- Gazteentzako kultura jarduerak sustatzea.

- **Euskal Autonomia Erkidegoko familiei laguntzeko erakunde arteko IV. Plana 2018-2022 aldirako**

Helburuen artean honakoak ditu:

- Seme-alabak hazteko guraso-trebetasunak eskuratzea sustatzea, lotura eta atxikimendu segurua sustatzea, eta familiei zailtasun-egoeretan laguntza eskaintzea.
- Haur osasuna esku hartze integralen bitartez sustatzea, familiei seme-alabak hazteko prozesuan lagunduta, bizitza osasungarriak sustatzeko eta arrisku jokabideak prebenitzeko jardueretarako denbora tarte proposa dela ulertuta.
- Haurren babesgabetasun egoeren prebentzioa bultzatzea eta eraginkortasunez esku hartzea kalte-beratasun edo arrisku egoeretan eta babesgabetasun arin, ertain eta larriko kasuetan.
- Egitura eta ekipamendu soziokulturalen eta gizarte eta hezkuntza arlokoen garapena sustatzea, eta haur eta gazte guztiei eta, bereziki, egoera okerragoan daudenei, aisiaz, kirolaz eta kulturaz gozatzeko erraztasunak ematea.

- **EAEko emakumeen eta gizonen berdintasunerako VII. Plana**

Helburuen artean honako hauek ditu:

- Beren burua zaintzeko ohitura duten neskatilen, emakume eta gazte eta helduen kopurua handitzea (Aipatu ohiturak: jarduketa fisiko pozgarria egitea, arrisku jarrerak murriztea, besteak beste).
- Eredu maskulino tradizionala zalantzan jartzen duten eta berdintasunarekin koherenteak diren zainketa-lanekiko konpromisoa duten jarrera eta portaerak dituzten gizon gazte eta helduen kopurua handitzea.
- Emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde dauden eta hori sustatzen duten pertsonak gero eta gehiago izatea, batik bat adingabeez arduratzen direnak, edo adingabeentzako eredu direnak.
- Emakumeen aurkako indarkeriaren jatorriari buruzko uste okerrak murriztea. (Adib, Emakumeen aurkako eraso gehienak alkohol eta droga kontsumoaren abusuzko egoeretan gertatzen diren ustea).

- **Arrasateko Kirolaren Plan Estrategikoa**

Helburuen artean:

- Eskola adineko kirol eredu berrikustea eta eguneratzea (Eskaerak eta premiak identifikatu, kirola eta ohitura osasungarriak sustatu, kirolerako irisgarritasuna).
- Nerabezaroan eta gaztaroan kirola egiten jarraitzea (Nerabeen eta gazteen eskaerak eta premiak identifikatzea, lehiaketako ez den kirolari egokitutako eskaintza egitea, espazio eta jardueretarako harpidetza berezi bat sortzea gazteentzat).
- Kirolerako irisgarritasuna bermatzea (Udalaren laguntza eta baliabideen sistema berraztertzea, kolektibo espezifikoen zako kirol programak diseinatzea, sarbide libreko doako espazioak sortzea eta sustatzea).

3. KONTZEPTUZKO ESPARRUA

3.1. KONTZEPTUZKO ESPARRUA

Adikzioak gizarte fenomeno konplexua dira etiologia multikausalarengatik eta eragiten dituzten ondorioen aniztasunengatik, eta asko dira fenomeno hau azaltzen saiatzen diren eredu teorikoak. Eredu horietako asko ez dira baztertzailak, plan hau adostasuna duten hainbat ekarpenetik abiatzen da, eta horiek kontuan izango dira planaren garapenean.

- **Substantziekin eta jokabideekin erlazionatutako adikzioak**

Adikzioen fenomenoak hainbat arazo eta jokabide biltzen ditu.

Alde batetik, **Substantziekiko adikzioa**: substantzia bat etengabe edo aldizka xurgatzearen ondorioz sortzen den egoera psikorganikoa, non ezaugarri nagusia substantzia horren kontsumo konpulsibo eta jarraiturako joera baita.

Adikziorako gaitasuna duten substantzien artean, honako hauek ditugu, edari alkoholduak, tabakoa, kalamutik eratorritakoak, opiazeoak, psikoestimulagarriak, aluzinogenoak, botika psikotropikoak, anfetaminetatik eratorritakoak eta beste substantzia sintetiko batzuk eta fabrikazio kimikotik datozenak. Nikotina libera dezaketen beste gailu batzuk ere adikziozko jokabideen sortzaile gisa jasotzen dira.

Eta bestetik, **substantziarik gabeko adikzioak edo jokabide-adikzioak**: substantzia psikoaktiboen kontsumorik gabeko portaera neurrigabeak dira; ezaugarri hauek dituzte: pertsonarentzat edo haren familia edo gizarte-inguru zuzenarentzat kaltegarri den portaera bat etengabe errepikatze joera eutsiezina edukitzea, saiatu arren kontrolatu ezin duelako, eta zer ondorio kaltegarri dituen jakinda ere portaera horri eutsi egiten diolako. Joko patologikoaz eta baita gizarteko errealitate berriez ari gara hitz egiten, teknologia digitalak eta horietarako diseinatutako aplikazio berriez, bereziki, sare sozialak eta bideo-jokoak.

- **Adikzioak faktore askoren elkarreraginaren ondorio gisa ulertu behar dira.**

Horrenbestez kontuan izan beharko dira:

- **Substantzia berari dagozkion ezaugarriak** (sortzen dituen efektuak, mendekotasuna eragiteko duen gaitasuna, maiztasuna, administrazio bidea...).
- **Ezaugarri indibidualak**: norbanakoak berezko dituenak eta inguruneak nekez aldatu ditzakeenak (faktore biologikoak) eta baita hurbileko inguruneen eraginpean egon daitezkeenak (autokontzeptua, autoestimua, jarrera, sinesmen eta balioak, adimen emozionala, komunikatzeko gaitasuna, autokontrolerako gaitasuna, erabakiak hartzeko gaitasuna...).
- **Testuinguru mikrosozialari lotutako ezaugarriak**, hau da, pertsonarengandik hurbilen dauden inguruen (familia, eskola, berdinkideen taldea, auzoa, lana) ezaugarriak.
- Eta **testuinguru makrosozialaren** ezaugarriak (egoera sozio-ekonomikoa, politikoa, kulturala...).

Plan honek jasoko dituen esku hartzeak hainbat mailatan garatu beharko dira. Lehenik eta behin, esku hartze ereduak pertsona jarriko du erdian, babestu eta arreta eskaini beharreko subjektu nagusi gisa. Eta pertsona ahalduntzeko estrategiak bultzatuko dira, norbere bizitzaren gaineko kontrola har dezan.

Eremu komunitarioak ere garrantzia handia izango du, nabaria baita pertsonarengandik gertuen dauden inguruneen (familia, eskola, aisia eta kirola, lana...) balio sustatzailea, eta proposatzen diren esku-hartzeetan ingurune horien guztien inplikazioa eta parte hartzea bilatuko da. Puntu honetan garrantzizkoa da herriko gizarte eragileen zeregina.

Eta kontuan izan beharko dira testuinguru makrosozialari lotutako ezaugarri kultural, sozio-ekonomiko eta politikoak ere, izan ere, langabeziak, desberdintasun ekonomikoek, arrakasta ekonomiko eta profesionala lortzeko gizarte presioak, estatus sozialari lotutako kontsumoek... eragina dute substantzien kontsumoan eta arrisku jokaeren garapenean. Eta hortaz, plan honetatik haratago, enplegu baldintza egokiak, gizarte-babesa, aukera-berdintasuna, gizarte konpromisoa... sustatzeko politikak garatu beharko dira.

- **Prebentzio esku-hartzeak, adikzioen alde egiten duten arrisku faktoreak gutxitzera eta babes faktoreak indartzera bideratu behar dira.**

Arrisku faktoreak, mendekotasuna garatzeko aukerak handitzen dituzten ezaugarri, baldintza, egoera, portaera edo elementuak dira. Ezin dira ulertu modu isolatuan, elkarri eragiten diote, eta probabilitate izaera dute, arrisku faktoreak bat egiten dutenean, mendekotasunarekiko norbanakoaren ahulezia areagotu egin dezakete.

Ez dago arrisku faktoreen eta mendekotasunaren arteko kausalitate erlazio zuzenik. Norbanako batek zenbait arrisku faktore izateak, ez du esan nahi ezinbestez arrisku portaerak izango dituenik, baina arrisku faktorerik ez duen norbanako baten baino probabilitate handiagoa izango du arrisku portaerak eta mendekotasuna garatzeko.

Babes faktoreak osteraz, mendekotasuna garatzeko aukerak gutxitzen dituzten ezaugarri, baldintza, egoera, portaera edo elementuak dira. Eta plan honetako esku hartzeak droga mendekotasunei eta jokabide adikzioei aurrea hartzeko babes faktoreak indartzera bideratuko dira, era honetan, arrisku faktoreak murriztuz.

3.2. PLANAREN PRINTZIBIO GIDARIAK

Plan honen bitartez garatuko diren esku hartzeak honako printzipio hauetan oinarrituko dira:

- **Erantzukizun publikoa**, erakundeen arteko koordinazio eta erantzukizun sozial partekatua, prebentzio, asistentzia eta gizarteratzean lan egiteko behar diren sektoreko esku-hartzeetan.
- **Sektoreartekotasuna, lankidetzeta eta koordinazioa**, adikzioen arretan diharduten agente guztien artean.
- **Osasun-kulturaren sustapen aktiboa** egitea, bizimodu osasungarria izateko ohitura sustatzeko eta gizarateak adikzioekiko dituen jarrerak eta jokabideak aldatzeko.
- **Haur eta gazteak bereziki aintzat hartzea**, esku-hartze zehatzekin batez ere hezkuntza eta familia esparruan.
- **Zeharlerrokotasuna**, udal sail guztietan prebentzio ikuspegia txertatzea, zerbitzu eta programa guztietan.
- **Genero ikuspuntua**, adikzioen aurrean gizon eta emakumeek dituzten baldintza, egoera eta behar desberdinak kontuan izango dira.
- **Aniztasuna**, esku hartzeak garatzerakoan kontuan izango dira, jatorriaren arabera adikzioen aurrean ematen diren, egoera eta behar desberdinak.
- Adikzioen arloko **irabazi-asmorik gabeko elkarte, fundazio eta beste edozein entitaterekiko sustapena, lankidetzeta eta babesa.**

4. EGOERAREN DIAGNOSTIKOA

4.1. ARRASATEN DROGEN KONTSUMOEI LOTUTA EGINIKO BEHARREN AZTERKETA (KALEXKA elkarte)

2018an, Udalak hala eskatuta, Kalexka elkarteak, Arrasaten drogen kontsumoen inguruan beharren azterketa bat egin zuen. Azterketa honetan metodologia gisa, kale behaketa, profesionalen egindako elkarrizketak eta kontsumitzaile eta familiei egindako elkarrizketak erabili ziren.

Jarraian, beharren azterketa honetan agertutako ondorioak azaltzen dira:

Kontsumoen inguruan

- Alkohol eta marihuana kontsumoaren normalizazioa ematen da. Kontsumoa adin tarte ezberdinetan eta harremantzeko ordutegi eta leku (kalean, tabernetan) ezberdinetan ematen da, ohiko moduan eta egunerokotasunean.
- Drogen kontsumoa nahiko normalizatua eta orokortua dagoela esan daiteke, batez ere aisialdi eta denbora libreari lotuta, nahiz eta ematen den baita ohikoak ez diren gunetan, lan edota eskola-formakuntza ordutegian.
- Alkohol eta marihuana kontsumoekin hasteko adina goiztiarra da, baita beste substantzia (ketamina, kokaina) batzuen kontsumoa ere.
- Heroina kontsumoaren gorakada bat egon da, kontsumo arazotsuei lotutako herriko gazte eta kontsumitzaile izandako heldu kopuru esanguratsu baten artean, eta horrek bazterketa egoerak eragin ditzake.

Aisialdi esparruan

- Beharrezkoa da aisialdi eta denbora librearekin lotutako eskaintza bat egitea, ohitura osasuntsuak garatu ditzakeenak, arrisku kolektiboetan fokua jartzea ahaztu gabe.
- Gazteen lokaletan eman ahal diren droga kontsumoak kezka sortzen du.
- Kirol esparrutik prebentzio lana sustatzea beharrezko ikusten da.

Koordinazio eta elkarlanerako guneen inguruan

- Elkarrizketatutako eragile, baliabide eta zerbitzuetatik beharrezko ikusten da, era koordinatuan lan egitea kontsumoen prebentzioari begira eta baita kontsumitzaile diren pertsonen esku-hartzeari begira.
- Beharrezkoa da eragileen arteko koordinazio egiturak sortzea, baliabide eta zerbitzuen arteko ezagutza emateko eta kontsumoarekin lotutako beharrak landu ahal izateko, prebentzioaren 3 mailetatik (unibertsala, selektiboa eta egokitua).

Droga kontsumo arazotsuak dituzten pertsonen zuzendutako baliabide, zerbitzu eta esku-hartzeen inguruan

- Prebentzio programa asko nerabeei zuzenduta daude eta ez dira heltzen kontsumitzaile diren gazte eta helduei.
- Beharrezkoa ikusten da kontsumoarekin lotuta bazterkeria egoeran dauden pertsonen detekzioa egiteko ekintzak egitea (kale lana, gerturatzeko erreferentzia espazioak...) balorazio eta esku hartze prozesuak garatze aldera, Oinarrizko Gizarte Zerbitzuetatik eta Gizarte Zerbitzu Espezializatuetatik beste sistema batzuekin koordinazioan.

- Hautemandako egoerei aurre egiteko erreferentziatzko espazio bat behar dela ikusten da, gizarteratze-prozesuei ekin ahal izateko gizarte-hezitzaileekin, oinarrizko gizarte zerbitzuetako gizarte-langileekin lankidetzan.
- Beharrezkoa da kontsumitzaile diren eta bazterkeria egoeran dauden pertsonen zuzendutako esku-hartze ibilbideak egotea, arlo guztiak kontuan izango dituztenak (pertsonala, osasuna, familia, formakuntza eta lana, aisialdia eta denbora libre).
- Egoera hauetan esku hartzeko ezinbestekoa ikusten da prozesuak ez etetea, eta elkarlanerako moduak bilatzea, Oinarrizko Gizarte Zerbitzuen eta Gizarte Zerbitzu Espezializatuen artean eta baita inplikaturako beste sistemen artean ere.

Kontsumo arazotsuak dituzten pertsonen familiek bizi duten prozesuaren inguruan

- Laguntza bilatzen dute baina babesgabe sentitzen dira.
- Bakardade egoera bizi dute. Estigmatizatuak sentitzen dira, eta geroz eta gehiago isolatzen dira, bilurrengatik, lotsagatik.
- Etxean gatazka maila altua bizi dute.
- Prozesuan lagunduko eta gidatuko dieten profesionalen beharra dute.
- Egoera hauek familia desegituraketa maila handia sortzen dute. Familia kideen arteko gatazka egoerak (zailtasunak bikotean, guraso eta seme-alaben artean, anai-arreben artean).
- Adikzioak dituzten pertsonentzako tratamendu programetan malgutasun gutxi, erabiltzaileak kaleratuak izaten dira edota prozesuak erraz uzten dituzte. Prozesu hauetan kontsumoa uzteko fasea etxean egin behar izaten da, eta zaila izaten da kontsumitu gabe egon eta hurrengo fasean, komunitatean, sartzea.
- Herrian gune bat behar da, familiak, banaka edo taldean elkartu ahal izateko eta bertatik zailtasunak, formakuntza, orientazioa... landu ahal izateko.
- Drogekin arazoak dituzten pertsonentzako gizarteratzeko formakuntza-lan tailerrak.
- Guzti honen aurrean, beharrezkoa ikusten da, familiekin esku hartzea haien seme-alaben esku hartze prozesuan orientatu eta laguntzeko.

Beste ondorio batzuk

- Osakidetzan, urgentzietan, droga kontsumoen ondoriozko arreta eman ostean pertsonari jarraipena egiteko prozesua abian jartzea aztertzea (autolisi saiakerak daudenean bezala).
- Profesionalentzako formazioa, egoerak detektatu eta euren lan esparrutik nola esku hartu jakiteko.
- Legea aplikatzea.
- Ikastetxeetatik prebentzioa sustatzea, droga kontsumoak era goiztiarrean detektatu eta esku hartzeko.
- Kale heziketaren garrantzia kontsumo arazotsuak egiten dituzten pertsonen detekzio eta esku hartze baliabide gisa, hauek ez baitira hurbiltzen laguntza eske baliabide eta zerbitzuetara.
- Drogen kontsumoen aurrean herritarrak sentsibilizatzea, herritar guztiei zuzendutako kanpaina, hitzaldi, tailer eta abarren bitartez.

4.2. SAN JUAN DE DIOS OSPITALEAK DBHKO IKASLEEI PASATAKO INKESTETATIK ATERATAKO EMAITZAK

2018/2019 ikasturtean San Juan de Dios Ospitaleak Arrasateko Arizmendi Ikastolako eta Institutuko DBHko ikasleekin prebentzio proiektu psikohezitzailea abian jarri zuen.

Proiektuaren helburua da, patologia espezifikoak sortzen dituzten heinean, sustantzien kontsumoak duen benetako eragina ezagutaraztea, gaixotasun mentala bistaratu eta estigmaren eragina murrizten saiatzea.

Ikasleekin gaia landu aurretik, DBHko ikasle guztiei galdetegi bat pasa zitzaien, honako 6 eskala hauez osatuta:

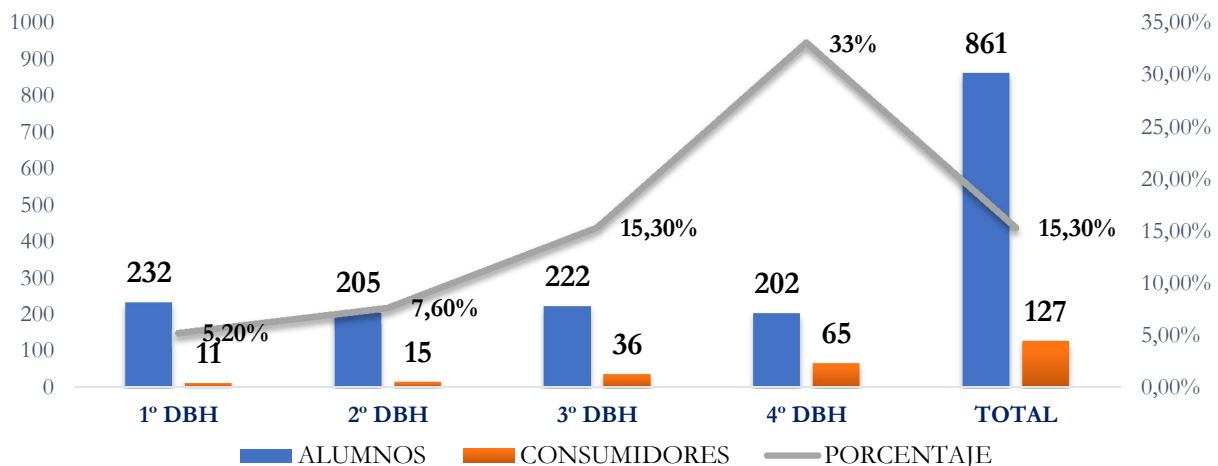
- Autoestimaren eskala
- Asertibitatearen eskala
- Erabakiak hartzeko trebetasunen eskala
- Drogen kontsumoari loturiko arriskuen pertzepzioaren eskala
- Drogak kontsumitzeko gizarte presioarekiko erresistentziaren eskala
- Drogen kontsumoaren eskala (FAD, 2005)

2019/20 eta 2020/21 ikasturteetan DBH 1go mailan hasiko diren ikasle guztiei pasako zaie galdetegia, eta 2021/22an berriro ere pasako zaie DBH guztiko ikasleei, datuak 2018/19 ikasturtean egindako argazkiarekin alderatzeko.

Jarraian 2018/19 ikasturteko datuak azaltzen dira:

Ikas mailako ikasle kopurua, kontsumitzaileak eta portzentajea

Grafiko honetan, ikas mailaka kontsumitzaileen (marihuana eta beste substantzia batzuk) portzentajea ikus daiteke.

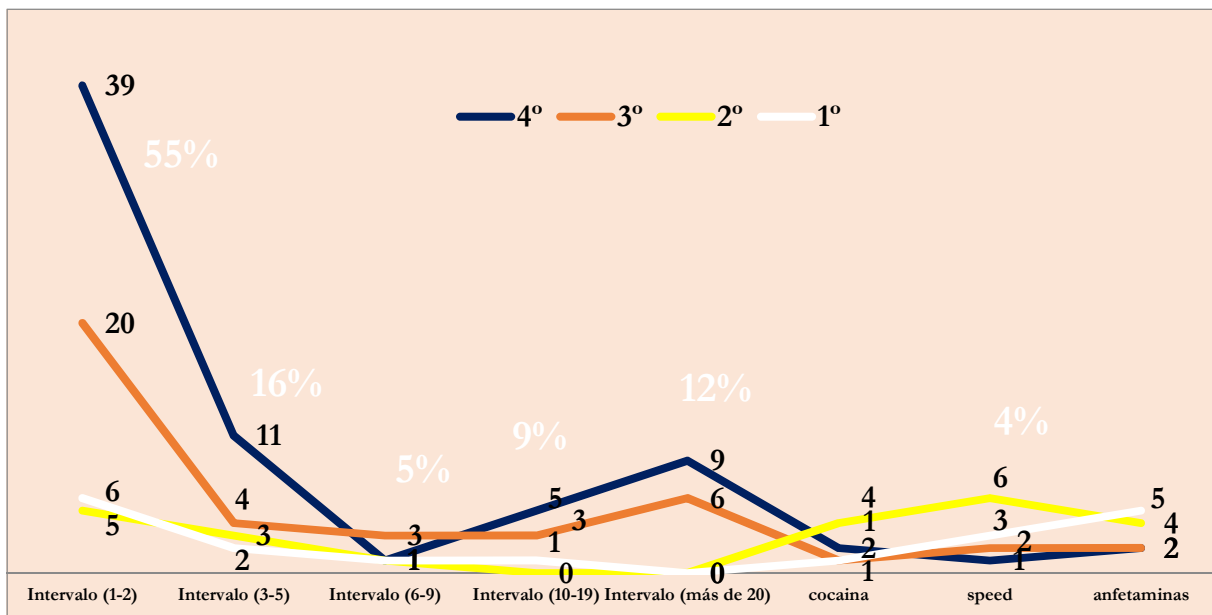
1go taulan berriz, ikus daiteke kontsumitzaileen (marihuana edo beste substantzia batzuk) % 8,7a DBH 1go mailako ikasleak direla, eta %11,8 DBH 2. mailako ikasleak. Datu honek, ikasleekin prebentzio esku hartzeak lehenago (Lehen Hezkuntzan) landu beharra azaleratzen du.

1.TAULA

IKAS MAILA	IKASLEAK	KONTSUMITZAILEAK	PORTZENTAIA (guztizko ikasle kopuruaren arabera)	PORTZENTAIA (guztizko kontsumitzaileen arabera)
1º DBH	232	11	5,20%	%8,7
2º DBH	205	15	7,60%	%11,8
3º DBH	222	36	15,30%	%28
4º DBH	202	65	33%	%51,2
GUZTIRA	861	127	15,30%	

2. taulan, kontsumitzaileen zenbatekoa eta portzentajea kontsumo tartearen arabera azaltzen da, eta bertan ikusenez, marihuana kontsumoaren lehenengo bi tarteetan, nerabe kontsumitzaileen %71a dagoela, % 55ak azken hilabeteetan 1-2 egunetan kontsumitu du eta %16ak azken hilabeteetan 3-5 egunetan kontsumitu du. Honek esan nahi du, kontsumo tarte hauetan eragiteko gaitasuna izanez gero, kontsumoaren ondorioak negatiboagoak diren gainontzeko kontsumo tarteetan ere kontsumitzaileen zenbatekoa murriztu daitekeela.

2.TAULA

Kontsumoaz gain beste aldagai batzuk

Nerabeek kontsumitzeko erabakia zergatik hartzen duten jakiteko ebaluatu diren beste aldagai batzuk kontuan hartu behar dira.

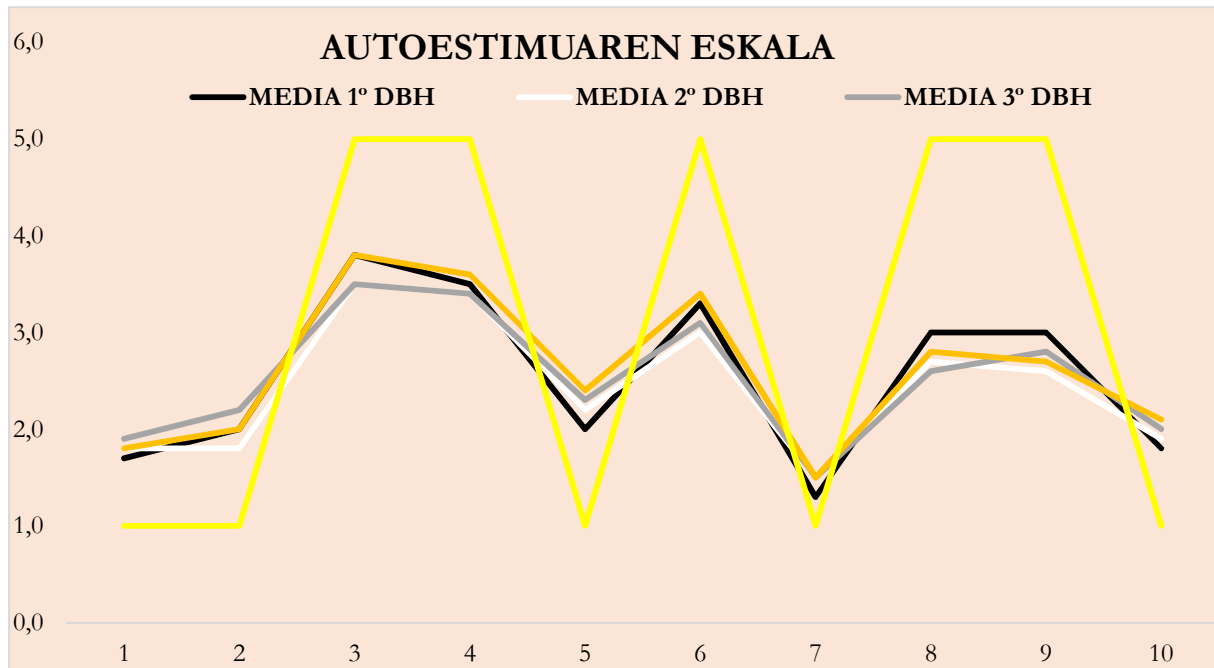
Autoestimua

Autoestimua eskalan hauek dira item esanguratsuenak,

- 4. Nire adineko neska-mutil gehienak ni baino azkarragoak dira
- 5. Gelan zerbait esan behar dudanean asko lotsatzen naiz
- 8. Gauza hutsalengatik arduratzen naiz
- 9. Askotan urduri jartzen naiz ezergatik

Eta item hauen edukiak islatzen dute, nerabe bat, momentuz ziurtasunik ez duena, zalantzak dituena honek zaugarri bihurtzen duelarik.

Grafikoen forman erreparatzen badugu, maila guztiek duten forma antzekoa da, desiragarria kontsideratzen dugunera heldu nahi du, baina ez beharrezko baloreetan. Ikas maila bakoitza adierazten duen lerroen arteko aldea ere ezdeusa da. Datu hau aztertu behar da, haien artean 4 urteko aldea (DBH1etik DBH4ra) dagoela pentsatuz, eta heltze maila bezala ulertzen den alde hori ez da islatzen.

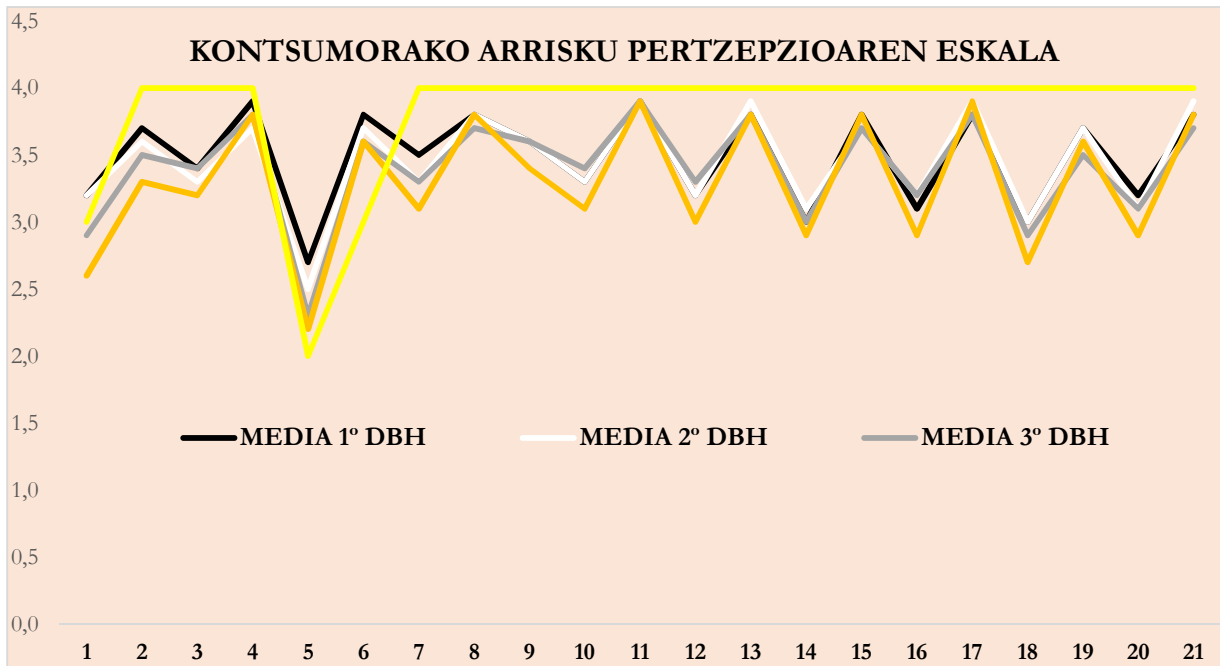
Drogen kontsumoari loturiko arriskuen pertzepzio eskala

Honako hauek dira, nerabeak arrisku gabekotzat edota arrisku gutxikotzat kontsideratzen dituzten itemak.

- 6. Egunero kubata bat edo bi edatea
- 10. Astebururo, behin edo birritan, bost kubata edo gehiago edatea
- 12. Inoiz anfetaminak probatzea
- 14. Inoiz kokaina probatzea
- 16. Inoiz estasia probatzea
- 18. Inoiz lasaigarriak probatzea
- 20. Inoiz bestelako substantziaren bat kontsumitzea

Honen arrazoia, kontsumoen normalizazioan dago. Gizarteak nerabeei kontsumoaren nolabaiteko “normalizazioaren” mezua bidaltzen die. Eta era berean, geure kontraesana muturreraino eramateko gai gara, kontsumoengatik kezka handia azalduz. Galdera honakoa da, kontraesan, anibalentzia horrek laguntzen al die nerabeei, ziurtasun eta segurtasun irizpideak identifikatzen?

Pertsonak seguruago sentitzen gara, gure inguruan zalantza gutxiago badago. Nerabeei gure kontraesanak pasatzen dizkiegu eta gainera haiek erabaki egokiak hartzea nahi dugu.

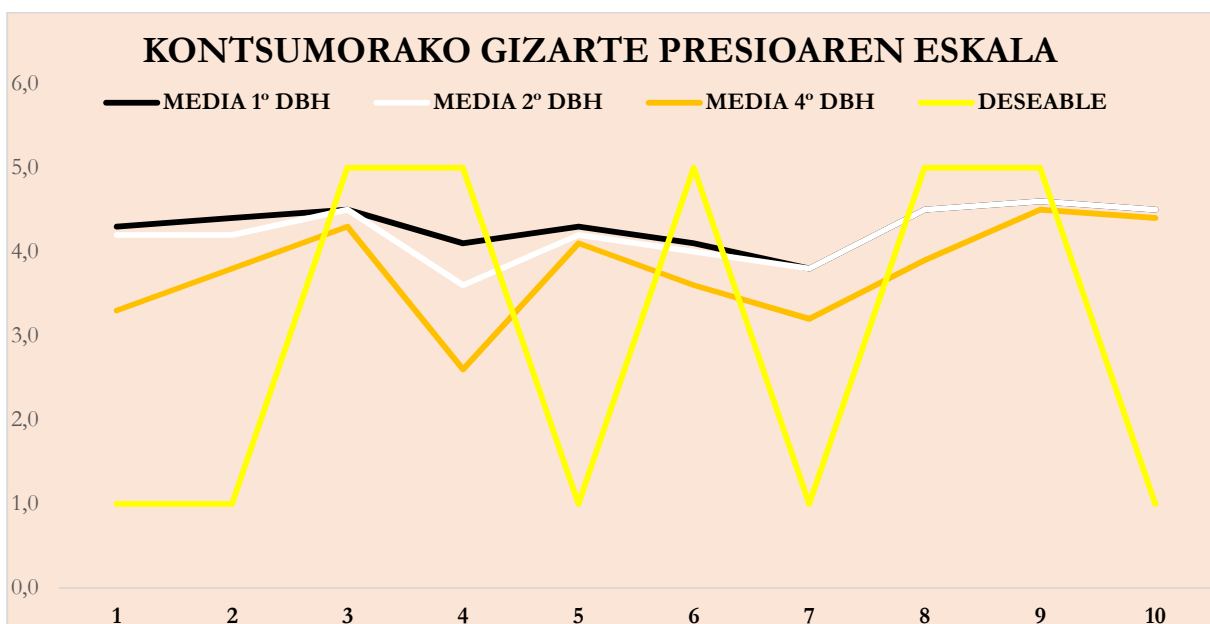

Drogak kontsumitzeko gizarte presioaren aurrean erresistentzia

Honako egoera hauetan nerabeak ez dira gai ezetz esateko.

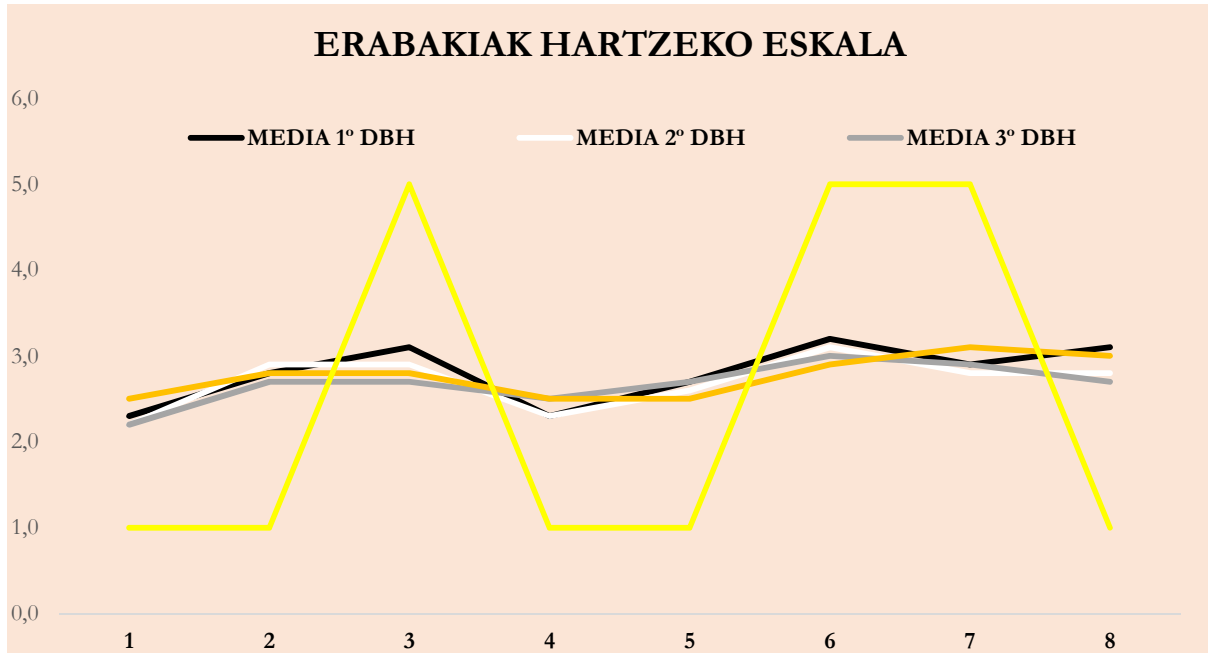
1. Zigarro eskaintzak onartzea
2. Lagunen batek erretzeko erronka botatzen badit, zigarroren bat erretzea
5. Parrandan irtetean alkoholdun edariak edatea, nire lagunek pertsona bitxia naizela pentsa ez dezaten
7. Azterketa baterako ikasi behar dudan arren lagunekin joatea
- 10 Nire lagunek behin eta berriz esaten badidate, kanabisa, estasia edo bestelako legez kanpoko drogak kontsumitzea

Honen arrazoiak dira, taldean baztertuak ez izatea, eta egun kontsumitzaileak duen irudia (besteekin harreman gehiago eta hobeak ditu, ondorioz ospetsuagoa da) kontsumitzen ez duenak duenaren aurrean (aspergarriagoa, arreta gutxiago).

Erabakiak hartzea

Hemen ere ikus dezakegu, ikas mailen artean ez dagoela alde nabarmenik erabakiak hartzerakoan, eta ikasleek 4 urteko aldea dute. Erabakiak, ia beti berehalakotasunez eta epe motzera hartzen dituzte, haien erabakietan ez da ikusten epe erdirako norabiderik, ez dute pentsatzen erabaki batek epe luzera izan ditzakeen ondorioetan.

4.3. ADIKZIOEN PREBENTZIO PLANA GARATZEKO EZTABAIDA TALDEAK (AGIPAD elkarteak)

Adikzioen Prebentziorako Udal Plana garatzeko, 6 eztabaida talde antolatu ziren, 2018/2019ko abendua eta otsaila bitartean, herriko eragileek, herrian drogen mendekotasunak eta substantziarik gabeko adikzioen inguruan zuten pertzepzioa eta haien ikuspuntua ezagutu eta prebentzio esku hartzeen inguruan zituzten ekarpenak eta hobekuntzak jasotzeko. Eztabaida talde hauek, AGIPAD elkarteak dinamizatu zituen eta guztira 48 pertsonak parte hartu zuten.

- **Ikasleen eztabaida taldea:** Arizmendi Ikastolako eta Institutuko batxilergoko 1go mailako ikasleak.
- **Osasun eta Gizarte Zerbitzuetako eragileak:** Kale Hezitzaileak, Gizarte Langileak, Adingabeen harrera etxea (Urgatzi), San Juan de Dios Ospitale Psikiatrikoa, Aita Menni Ospitala, Alkoholiko Anonimoak, Buru Osasuneko Zentroa, Debagoineko Osasun Zentroko Larrialdi Zerbitzuak, Arrasateko Osasun Zentroa eta Kalexka elkarteak.
- **Aisialdi, kirol eta kultur eragileak:** Udal Ludoteka eta Gaztetxokoetako hezitzaileak, Trikitixa elkarteak, Mondra futbol elkarteak, Leintz Eskola Kirola eta Kale Hezitzaileak.
- **Hezkuntza-familia:** Herriko ikastetxeak (Lehen hezkuntza, DBH, Lanbide Hastapena, Lanbide Heziketa, Mondragon Goi Eskola Politeknikoa, HHI) eta guraso elkarteetako kideak.
- **Zinegotziak**
- **Udal teknikariak:** udaltzaingoa eta sail ezberdinetako udal teknikariak

EZTABAIDA TALDEETAN ATERATAKO ONDORIOAK

1.-Adikzioen inguruan, Arrasaten gehien kezkatzen gaituena

- Teknologia berrien erabilera: Erabilera desagokiak / mendekotasuna
- Jokoa/apustuak: adingabeek jokorako duten sarbide erraza, bai on-line eta baita tabernetako makina eta apustu lokaletan
- Kanabisaren kontsumoa: substantziaren eskuragarritasuna, arriskuaren pertzepzio baxua, kontsumoaren normalizazioa
- Zigarro elektronikoen hedapena gazteen artean
- Tabernetan tabakoaren legea betetzerakoan erlaxazioa
- Helduen kontsumoa eta eredia (pintxo-potea...)
- Gurasoengandik seme-alaben kontsumoen onargarritasuna, nerabeen kontsumoekiko helduen arrisku pertzepzio gabezia
- Gazteen ahalmen ekonomikoa
- Gure gizartean banakako baloreei garrantzia ematea, teknologia berriek honetan laguntzen dute
- Kontsumoen arazoak: zergatik kontsumitzen da, etorkizunerako itxaropen txarrak, frustrazioa ...
- Drogekiko informazio eta hezkuntza falta, eskoletan gaiari buruz gutxi hitz egiten da eta familian are gutxiago
- Mendekotasun arazoak dituzten Arrasateko pertsonak (salerosketa, indarkeria...)

2.- Arrasaten komunitate bezala adikzioei aurre egiteko ditugun zailtasunak

- Eskaintzan dagoen kontrol eza
- Permisibitatea
- Arrisku pertzepzio eza
- Familien inplikazio eza arauak eta mugak jartzerako orduan
- Koordinazio eza esku hartzen duten profesionalen artean
- Zailtasunak dituzten pertsonak ez dira zerbitzuetara gerturatzen
- Prebentzioa berandu egiten da, detekzio eta prebentzio goiztiarraren beharra
- Denbora libre "zerbait" kontsumitzeko ez den espazio gisa ulertzeko sentsibilizaziorik eza.
- Indibidualismoa
- Erosteke ahalmen handia
- Erakundeen arteko koordinazio falta eta adikzioen inguruko ikuspuntu desberdinak, udal zerbitzuen arteko koordinazio falta.
- Helduen eredu eta permisibitatea
- Ez jakintasuna, ikasle bat kontsumoan eskolara doanean esku hartzeko garaian

3. Arrasaten gaizki egiten ari garenaren inguruan

- Esku-hartze deskoordinatuak eta inkoherenteak
- Helduek ematen duten eredu ez oso osasuntsua
- Permisibitatea, ez da legea betearazten
- Ikastetxeen inguruan ematen diren kontsumoekin ez da ezer egiten
- Herrian trapitxtoa, laborantza eta salmenta ugaritzen uztea
- Kontsumoan oinarritutako aisialdi ereduari alternatibarik ez eskaintzea
- Ez ditugu eskaintzen kontsumotik ateratzen diren aisialdirako alternatibak
- Gazte lokal ugari dago (adin tarte ezberdinen nahasketa ematen da, kontrol sozialetik at)
- Zenbait auzo edo pertsona estigmatizatzea kontsumoengatik
- Adingabeei alkohola saltzen zaiela kontrolatzeko udal-planik ez izatea
- Gurasoek eginkizun prebentiboa delegatzen dute
- Lanketa prebentiboa Lehen Hezkuntzan ez hastea. Heziketa emozionalean zentratutako lanketa izan beharko luke.
- Mezu prebentibo oso orokorrak ematen dira. Gehiegizko kontsumoak dakartzan arazoak bistaratu beharra (aldeko eta kontrako iritziak)

4.- Arrasaten ondo egiten ari garena

- Bisitak San Juan de Dios Ospitalera (Ados ez daudenak ere badaude)
- Arriskuak murrizteko ekintzak (Testing)
- Herrian dauden aisialdi aukerak
- Gazteekin kontatu izana eztabaida taldeetan parte hartzeko
- Detekzio goiztiarra (koordinazioa Gizarte Zerbitzuen adingabeko arloa, pediatrik eta osasun mentalaren artean)
- Haurrekin heziketa emozionala garatzea
- Tabakoaren kontsumoa uzteko laguntza taldeak osasun zentroan
- Ikastetxeetan egiten den prebentzio lana
- Arriskuak gutxitzeko programak
- Droga kontsumoek dakartzaten ondorioez informatzea
- Kale Hezitzaileen lana
- Gizarteratzeko zailtasunak dituzten pertsonekin egunerokotasuna antolatzea

5.- Lortzea gustatuko litzaigukeena

- Helduen ereduak aldatzea
- Arazoa ikustarazi
- Normalizazioa saihestu
- Kontsumoak gutxitzea
- Kontsumo alternatibak landu
- Kirol ekintza gehiago herritar gehiagori irekiak
- Gazteentzako dohaineko edo merkeagoak diren ekintzak (kontzertuak, zinea, antzerkia, kirola). Haiekin kontatzea, haientzako aisialdi ekintzak antolatzean.
- Talde sozial guztiei zuzendutako ekintza eskuragarriagoak
- Ez zentratu bakarrik nerabeen kontsumoetan
- Familiak lagundu seme-alabak hezteko prozesuan
- Informazio gehiago eta sentsibilizazioa
- Esku-hartzeetan irudimentsuagoak izatea
- Profesionalei formazioa eta sentsibilizazioa eman
- Nerabeak kontuan hartzea konponbideak bilatzeko
- Legea betearaztea
- Modu transbertsalean eta genero ikuspegiarekin lana egin
- Zailtasunak dituzten pertsonak lagundu eta zaindu
- Prebentzio esku hartzeetan migratzaileak kontuan izan (2. belaunaldiarekin ematen den talka)
- Herriko guraso mugimendua babestu
- Instituzioen arteko koordinazioa
- Hezkuntza (gizartea orokorrean, familiak eta nerabeak)
- Esku-hartzeetan koherentzia eta koordinazioa
- Gizarteratzeko zailtasunak dituzten pertsonen egunerokotasuna egituratzea
- Udal sailen arteko bilera gehiago eta koordinazioa
- Nerabeen mahai bat osatu udalean, adikzioen inguruko beste batekin osagarria izan daitekeena
- Inplikazioa politikoen artean helburu hauek lortzeko

AZKEN SAIOAN JASOTAKO PROPOSAMENAK

2019ko otsailaren 13an, beste saio bat egin zen, aurrez eztabaida taldeetan parte hartu zutenei jasotako informazioa bueltatzeko eta haien ikuspuntutik tokiko planean txertatu daitezkeen ekintzak proposatzeko. Bertan 20 pertsona inguruk parte hartu zuten.

Jarraian saio honetan ateratako proposamenak azaltzen dira, gehien errepikatu zirenak azpimarratuz.

PREBENTZIOA FAMILI EREMUAN

- Familien konpromisoa formakuntza saioak egiteko
- Familien ereduaren inguruko hausnarketak bultzatu
- Familiei babesa eman
- Herrian dauden irtenbideen inguruko informazioa eman, zubi lana egin
- Mugen inguruko lanketa egin
- Familia eta seme-alabekin formazioa egin (elkarrekin)

PREBENTZIOA ESKOLA EREMUAN

- Detekzio goiztiarra geletan
- Prebentzioa landu ikasle guztiekin
- Emozioak, gizarte trebetasunak, ... landu.
- Erabakiak hartzearen prozesua landu
- Jokabide osasuntsuen inguruko formazioa
- Kontsumoen inguruko formazioa eta hausnarketa
- Kontsumo arduratsuak lantzeko tailerrak
- Aisialdi alternatibien inguruan hezi
- Kontsumoen aurrean protokoloak ezarri
- Adikzioen inguruko lanketa egin
- Adikzio arazoak izan dituzten pertsonak eraman ikastetxeetara haien esperientzia kontatzera

PREBENTZIOA EREMU KOMUNITARIOAN

- Kale hezitzaileak indartu erreferente positibo bezala
- Esku hartzen duten eragile guztiak gaiaren inguruan formatu eta sentsibilizatu
- Prebentzio mahai bat osatu herriko eragile desberdinekin, koordinazioa
- Lan talde edo mahai bat osatu nerabe+helduak
- Kontsumoen eta aisialdiaren inguruan hausnartzeko espazioak
- Aisialdi alternatibak sortu edo hobetu
- Arriskuak murrizteko ekintzak (testing)
- Ikertu kontsumoaren arrazoen inguruan (kulturala, normalizazioa,...)

ESKAINTZAREN MURRIZKETA

- Ez estali egiten diren kontsumoak
- Araudia betearazi eta momentuko ondorioak ezarri
- Ondorioak ezartzen direnean familiaren inplikazioa eskatu

5. PLANAREN ILDO ESTRATEGIKOAK

5.1. PLANAREN HELBURU NAGUSIA

Planaren Helburu nagusia:

Babes faktoreak indartzea, drogen mendekotasunak zein jokabide adikzioak eta hauei loturiko arazoak murrizteko, eta ondorioz, norberaren, familiaren eta komunitatearen ongizatea hobetzeko.

5.2. LEHENTASUNA DUTEN ESKU HARTZE GUNEAK ETA KOLEKTIBOAK

Honako hauek dira, plan honen baitan lehentasuna izango duten esku hartzeak eta kolektiboak.

ESKU HARTZEKO GUNEAK	ESKU HARTZEKO KOLEKTIBOAK
<ul style="list-style-type: none"> • Familia • Eskola • Aisialdia eta jai giroa • Komunitatea • Osasun arreta • Gizarte arreta 	<ul style="list-style-type: none"> • Haurrak, nerabeak, gazteak • Familiak • Ohiko kontsumoak eta kontsumo problematikoak dituztenak • Kolektibo eta pertsona urrakorrak • Gizarte bazterketa jasaten duten pertsonak

5.3. LEHENTASUN ARDATZAK ETA ESKU HARTZE ILDOAK

Plana 4 jarduketa ardatzetan egituratzen da:

<p>1. Ardatza: Osasunaren sustapena eta adikzioen prebentzioa</p>	<p>Osasunaren sustapena bultzatu eta bizitzeko ingurune, jarrera eta estilo osasungarriak bultzatu nahi ditu. Eta halaber, babeserako faktoreak indartu, adikzioen eragina eta prebalentzia murriztu eta horien aurrekari diren arrisku faktoreak eta jokabideak gutxitu.</p>
<p>2. Ardatza: Osasun laguntza eta laguntza soziosanitarioa eta gizarteratzea.</p>	<p>Adikzio arazoak dituzten pertsonen laguntza sanitarioa eta soziosanitarioa eskaini eta pertsona hauen gizarteratzea bultzatu nahi du. Helburua da, pertsona horiei osasun laguntza eta gizarte laguntza eskaintzea.</p>
<p>3. Ardatza: Eskaintzaren murrizketa.</p>	<p>Adikzioen alorrean indarrean dagoen arautegia betetzea.</p>
<p>4. Ardatza: Koordinazioa</p>	<p>Adikzioen alorrean inplikaturik dauden eragileen sistemaren funtzionamendu koordinatuan, kohesionatuan, eraginkorrean eta efizientean aurrera egiten jarraitzea bilatzen du.</p>

Eta honako esku hartze ildoak jarraitzen ditu.

<p>Prebentzio unibertsala</p>	<p>Biztanleei, oro har, bereizketarik gabe zuzenduta dagoen prebentzio esku hartzea.</p>
<p>Prebentzio selektiboa eta egokitua</p>	<p>Urrakortasun egoeran dauden pertsonen eta taldeen beharrei egokitutako prebentzio esku hartzea.</p>
<p>Prebentzio zehatza, laguntza eta gizarteratzea</p>	<p>Mendekotasun arazoak dituzten pertsonen bideratutako prebentzio, laguntza edo gizarteratze esku hartzeak. Haien helburua da, gizartetik baztertuta dauden pertsonen arriskuak eta kalteak murriztea eta adikzio arazoak dituzten edo izan dituzten pertsonen gizarteratzea bideratzea.</p>
<p>Eskaintzaren kontrola</p>	<p>Adikzioen alorrean indarrean dagoen arautegia betetzea.</p>

**6.PLANAREN,
ARDATZAK,
HELBURUAK ETA
EKINTZAK.**

6.1. LEHENENGO ARDATZA: OSASUNAREN SUSTAPENA ETA ADIKZIOEN PREBENTZIOA

Helburu orokorra: Osasunaren sustapena bultzatzea, pertsonak gaitzeko beraien osasuna baldintzatzen duten elementuen gainean kontrol handiagoa izan dezaten, adikziorik gabeko bizitza eramaten lagunduko duten inguruak garatuz eta trebeziak eskuratuz. Eta, aldi berean, babeserako faktoreak indartzea, adikzioen eragina eta prebalentzia murriztea eta horien aurrekari diren arrisku faktoreak eta jokabideak gutxitzea.

6.1.1. OSASUNAREN SUSTAPENA ETA PREBENTZIO UNIBERTSALA BULTZATZEA:

OSASUNAREN SUSTAPENA ETA PREBENTZIO UNIBERTSALA BULTZATZEA: <u>FAMILIA EREMUAN</u>				
HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
Gurasoentzako seme-alaben heziketaren inguruko informazioa jaso eta haien bizipen eta kezken inguruan elkar entzuteko eta hausnartzeko guneak sortzea.	Gurasoentzako tailerrak: bertan lantzen diren edukien artean honakoak daude: adin tarte bakoitzeko ezaugarriak, adimen emozionala, komunikazioa, autoestimua, arauak eta mugak, adikzioen prebentzioa, gatazkak kudeatzea, hezkidetza ...	0-18 urte bitarteko seme-alabak dituzten gurasoak	<ul style="list-style-type: none"> Burututako tailer eta saio kopurua Gurasoen parte hartzea eta asebetetze maila Landutako gaien erabilgarritasuna 	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte Zerbitzuak Guraso Elkarateak Ikastetxeak
Seme-alaben garapen pertsonalarekin eta heziketarekin zerikusia duten gaien inguruko informazioa eta orientazioa eskaintzea gurasoei.	Gurasoei gai ezberdinen inguruan informazioa eta orientazioa emateko ekintzak: hitzaldiak, kontsultarako baliabideak...	0-18 urte bitarteko seme-alabak dituzten gurasoak	<ul style="list-style-type: none"> Burututako ekintza kopurua Gurasoen parte hartzea eta asebetetze maila Landutako gaien erabilgarritasuna 	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte Zerbitzuak Guraso Elkarateak Ikastetxeak

<p>Informazioaren teknologia berriak aztertzea, familiengana hauen bitartez heltzeko.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prebentzio zerbitzuak antolatutako ekintzen iragarpena, udal web orriaren eta sare sozialen bitartez. • Udal web orriaren bitartez gurasoen proposamenak jasotzeko aukera zabaltzea. • Hitzaldietan landutako informazioa gurasoei eskura jartzea. 	<p>0-18 urte bitarteko seme-alabak dituzten gurasoak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Familiengana heltzeko erabilitako teknologia berriak eta hauen eraginkortasuna • Gurasoengandik jasotako proposamen kopurua eta hauetako zenbat gauzatu diren • Gurasoen eskura jarritako informazioa 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak
<p>Ikastetxeetako guraso elkarteei prebentzio eragile gisa ahalduentzeko estrategiak eskaintzea.</p>	<p>Guraso elkarteekin koordinazio bilerak egin, gurasoen beharrak identifikatzeko, proposamenak jaso eta hauek aztertzeko.</p>	<p>Guraso elkarteak edo taldeak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Guraso elkarteekin koordinazio bilerak • Hautemandako beharrak, jasotako eta gauzatuak proposamen kopurua 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak • Guraso elkarteak
<p>Gurasoen arteko erantzunkidetasuna sustatzeko, gurasoei zuzendutako ekintzetan, aiten parte hartzea areagotzea.</p>	<p>Aiten parte hartzea areagotzeko estrategiak abian jartzea.</p>	<p>Aitak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gurasoei zuzendutako ekimenetan parte hartu duten aiten kopurua • Erabilitako estrategia berriak eta hauek aiten parte hartzean izandako eragina 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak • Berdintasun saila
<p>Gurasoei zuzendutako ekimenetan, guraso etorkinen parte hartzea areagotzea.</p>	<p>Guraso etorkinen interesak identifikatzea eta gurasoei zuzendutako ekimenetan hauek kontuan hartzea.</p>	<p>Guraso etorkinak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Guraso etorkinen interesak, eta hauek guraso ekimenetan kontuan hartu diren edo ez • Guraso etorkinen parte hartze kopurua 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak • Harrera Zerbitzua

OSASUNAREN SUSTAPENA ETA PREBENTZIO UNIBERTSALA BULTZATZEA: <u>ESKOLA EREMUAN</u>				
HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
Nerabeek egiten dituzten drogen kontsumoak eta hauekiko duten jarrera ezagutzea.	<ul style="list-style-type: none"> • DBHko ikasleek drogen kontsumoaren inguruan duten jarrera ezagutzeko inkestak pasatzea, aztertuz, ikasleen autoestimua, asertibitatea, erabakiak hartzeko trebetasuna, arrisku pertzepzioa, talde presioa eta sustantzien kontsumoa. (Azterketa San Juan de Dios Ospitaleak egingo du). 	DBHko ikasleak	<ul style="list-style-type: none"> • Ikasleei pasatako inkesten emaitzak 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak • Ikastetxeak • San Juan de Dios Ospitalea
Ikasleei, jokabide osasungarriak eskuratzen lagunduko dizkieten gaitasunak, trebeziak eta tresnak emango dizkieten jarduketak bultzatzea.	<ul style="list-style-type: none"> • Ikasleekin gizarte trebetasunak eta adimen emozionala lantzea. • Ikasleekin mugikor, sare sozial eta bideo-jokoen erabilera arduratsua lantzeko adituek gidatutako tailerrak. 	LHko ikasleak	<ul style="list-style-type: none"> • Landutako gaiak • Gaia lantzeko erabilitako bitarteko mota, eta honen egokitasuna • Parte hartu duten ikastetxe, ikasmila eta ikasle kopurua • Ikasleen asebetetze maila • Erabilitako materiala eta metodologiaren egokitasuna 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikastetxeak • Gizarte Zerbitzuak
	<ul style="list-style-type: none"> • Osasun ohiturak, adimen emozionala eta gizarte trebetasunak lantzea. • Drogen inguruko informazio objektiboa eman eta drogen erabileraren inguruko hausnarketa bideratzea. • Patologia espezifikoak sortzen dituzten heinean, sustantzien kontsumoak duen eragina ezagutarazi, gaixotasun mentala bistaratu eta estigmatizazioaren eragina murrizten saiatzea. • Mugikorren, sare sozialen eta bideojokoen erabilera arduratsua sustatzea. • Ausazko jokoen eta apustuen inguruko hausnarketa bideratzea. <p><i>* Ikasturtero ikastetxeekin adostuko da, zein ikas-mailatan eta zein bitarteko (material didaktikoa, adituek gidatutako tailerrak, programa ezberdinak...) erabili gai hauen lanketa egiteko. 2019/2020 ikasturtean honakoak daude martxan: Adikzio Aurretik programa, Kerik Gabeko Gazteak, Mimarte, Arriskua Alkohola, AGIPADek gidatutako tailerrak, San Juan de Dios Ospitalearen "Nerabeentzat@rrasate proiektu psikoedukatiboa", Emokiren SenTIKtu_z eta loturIKT programak.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - DBH - Batxillergoa - Oinarrizko Lanbide Heziketa 		

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Drogen kontsumoen eta apustu eta jokoaren aurrean erabakiak hartzeko gaitasuna eta jarrera arduratsuak sustatzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ikasleentzako adituek gidatutako tailerrak <p>Edukien artean: Drogen zein ausazko joko eta apustuei loturiko informazioa, gaitasun kritikoa, erabakiak hartzeko gaitasuna, arriskuak gutxitzea, drogen kontsumoa eta lan arriskuen prebentzioa.</p>	<p>- Lanbide Heziketa - HHI</p>	<ul style="list-style-type: none"> Burututako tailer kopurua eta hauen egokitasuna Parte hartu duten hezkuntza zentroak, ikasle kopurua eta hauen adina eta sexua Ikasleen asebetetze maila 	<ul style="list-style-type: none"> Hezkuntza zentroak Gizarte Zerbitzuak
<p>Irakasleen ezagutza handitzea, substantzien adikzioen zein jokabide adikzioen prebentzioan eta gizarte trebetasunen sustapenean.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Irakasleen behar eta eskaeren arabera, aholkularitza eta prestakuntza ematea, ikasleekin osasuna sustatzeko eta adikzioen prebentzioarekin zerikusia duten gai eta programen inguruan. Ikasleekin prebentzio programak landu ahal izateko, beharrezkoak diren baliabide eta material didaktikoak irakasleen eskura jartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> Irakasleak 	<ul style="list-style-type: none"> Aholkularitza edota prestakuntza saio kopurua eta hauen erabilgarritasuna Parte hartu duten ikastetxe eta irakasle kopurua Irakasleen asetze maila Irakasleen eskura jarritako material didaktikoen erabilgarritasuna 	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte Zerbitzuak Ikastetxeak
<p>Ikastetxeetan garatzen diren prebentzio ekintzetan familien partaidetza sustatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gurasoei informatu seme-alabek ikastetxean egiten dituzten prebentzio ekintzen inguruan. Ikasleekin egiten den lana osatzeko gurasoei zuzendutako saioak antolatu, ikasleekin landutako prebentzio gaien inguruko informazioa emateko eta gai horiei lotuta gurasoak izan ditzaketen kezkek argitzeko eta orientabideak jasotzeko. 	<ul style="list-style-type: none"> Gurasoak 	<ul style="list-style-type: none"> Gurasoei zuzenduta burututako saio kopurua Parte hartu duten guraso kopurua eta asebetetze maila 	<ul style="list-style-type: none"> Ikastetxeak Guraso elkarteak Gizarte Zerbitzuak

OSASUNAREN SUSTAPENA ETA PREBENTZIO UNIBERTSALA BULTZATZEA: AISIALDI EREMUAN				
HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
Haur, nerabe eta gazteen aisialdirako eskaintza osasuntsua bultzatzea eta egungo eskaintza zabaltzea.	<ul style="list-style-type: none"> Haur eta nerabeen beharrak asetzen dituen eskola kiroleko programa garatzen jarraitzea. Kirol elkarten eskaintza egokia bermatzea nerabezaroan. Nerabe eta gazteei zuzenduta jarduera fisikoa sustatuko duten ikastaroak garatzea. Haur eta nerabeei zuzendutako udal zerbitzuetan (Ludotekak, Gazte Txokoak, Gazte gunea) osasunaren sustapena eta adikzioen prebentzioa txertatzea. Kultur zaletasuna sustatzeko ekintzak. Familian jolasean ekimenaren egitaraua osatu/indartu. 	<ul style="list-style-type: none"> Haurrak, nerabeak eta gazteak 	<ul style="list-style-type: none"> Haur, nerabe eta gazteen parte hartzea, haiei zuzendutako, zerbitzu ekintza eta ikastaroetan Haur eta nerabeei zuzendutako zerbitzuetan, osasunaren sustapena eta adikzioen prebentzioaren inguruan egindako lanketak, ekintzak... Kultur zaletasuna sustatzeko egindako ekintzak, parte hartzea Familian jolasean ekimenean haur eta gurasoen parte hartzea 	<ul style="list-style-type: none"> Udaleko Gazteria, Kultura eta Kirol sailak eta Gizarte Zerbitzuak
Areagotzea haur eta nerabeen parte hartzea haiei zuzendutako udal zerbitzuetan.	<ul style="list-style-type: none"> Zerbitzuak ezagutarazteko urteroko komunikazio ekimenak Egitarau zehatzen komunikazioa (Goiena, bloga...) Parte hartzeko aukera ezberdinen berri eman 	<ul style="list-style-type: none"> Haurrak, nerabeak eta gurasoak 	<ul style="list-style-type: none"> Dagoena ezagutarazteko erabilitako bideen egokitasuna Parte hartzeko emandako aukera ezberdinak 	<ul style="list-style-type: none"> Udaleko Gazteria saila

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Haur eta nerabeek aisialdi, kultur eta kirol eskaintzan parte hartzeko aukera berdintasuna bultzatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Haur eta nerabeek aisialdi, kultur eta kirol ekintzetan parte hartzeko laguntza sistema abian jartzea. Kirol eta kultura elkarrekin zuzendutako diru-laguntzetan baloratzea diru sarrera murrizak dituzten familietako haur eta nerabeen parte hartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> Haurrak eta nerabeak 	<ul style="list-style-type: none"> Laguntza sistema abian jarri den. Laguntza jaso duten haur eta nerabeen kopurua Kirol eta kultur elkarrekin diru sarrera murrizak dituzten familietako haur eta nerabeen parte hartze kopurua. 	<ul style="list-style-type: none"> Udaleko Hezkuntza, Kirola, Kultura Gazteria eta Gizarte Zerbitzuen sailak
<p>Haur eta nerabeekin kirol, kultur zein aisialdi esparruan lan egiten duten gizarte-eragileak prestatzea, prebentziorako eragileak izan daitezen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Aholkularitza edota prestakuntza tailer edo saioak, gizarte eragileak sensibilizatu eta prebentzio eragile gisa trebatzeko. 	<ul style="list-style-type: none"> Kirola, kultura eta aisialdi esparruan haur eta nerabeekin lanean diharduten gizarte eragileak (hezitzaileak, entrenatzaileak...) 	<ul style="list-style-type: none"> Eskaintako tailer edo saio kopurua, hauen erabilgarritasuna, parte hartzaile kopurua eta asebetetze maila. 	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte Zerbitzuak
<p>Herritarrei zuzenduta aisialdi alternatibak sortzea edo hobetzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 10-12 urte bitarteko neska-mutilen aisialdirako interesak eta beharrak aztertu, haiei zuzendutako aisialdi eskaintza garatzeko. 16 urtetik gorako gazteen aisialdi eskaintza aztertu, haien interesak ezagutu haiei zuzendutako aisialdi eskaintza garatzeko. Kalean erabilerara libreko altzari, kirol eta jolas elementuekin, espazioak sortzeko aukerak aztertu. 	<ul style="list-style-type: none"> Haurrak, nerabeak, gazteak eta helduak 	<ul style="list-style-type: none"> Aztertutako aukerak, bideragarritasuna. Haur eta gazteen interesak. 	<ul style="list-style-type: none"> Udaleko Hezkuntza, Kirola, Kultura, Gazteria, Gizarte Zerbitzuak eta Hirigintza sailak

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Jaietan drogen kontsumoei lotuak ez dauden dibertsio moduak sustatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jaietako egitarauetan nerabeentzako ekintzak antolatzea. • Jaiez era osasuntsuan goatzeko mezuak zabaltzea, bitarteko ezberdinak erabiliz (Adib: pegatinak, mezuak sare sozialetan...). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerabeak, gazteak eta helduak 	<ul style="list-style-type: none"> • Antolatutako ekintzetan nerabeen parte hartzea • Prebentzio mezuak zabaltzeko erabilitako bitartekoak eta hauen egokitasuna 	<ul style="list-style-type: none"> • Udaleko Kultura eta Gazteria sailak • Gizarte Zerbitzuak

6.1.2. OSASUNAREN SUSTAPENA ETA ADIKZIOEN PREBENTZIOA BULTZATZEA ARRISKU EDO URRAKORTASUN EGOERA BEREZIAN DAUDEN PERTSONENGAN ETA TALDEETAN

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Irakasleak eta zuzendaritza taldeak trebatzea, ikasleen artean banaka edo taldean ematen diren drogen kontsumoen edo adikzio jokabideen aurrean esku hartzeko.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Irakasle, orientatzaile/kontsultore eta zuzendaritza taldeari, aholkularitza eta prestakuntza ematea (drogen kontsumoen eta adikzio jokabideen detekzioan, esku hartzean, eta deribazioan). 	<ul style="list-style-type: none"> Irakasleak 	<ul style="list-style-type: none"> Aholkularitza saio kopurua, parte hartzaileen kopurua eta hauen asebetetze maila 	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte Zerbitzuak Ikastetxeak
<p>Seme-alaben drogen kontsumoekin kezkatuta dauden gurasoei aholkularitza ematea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gurasoei banakako edota taldekako orientazioa eta aholkularitza eskaintzea. 	<ul style="list-style-type: none"> Gurasoak 	<ul style="list-style-type: none"> Arreta emandako guraso kopurua Saio kopurua Beste zerbitzuetara bideratutako guraso kopurua 	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte Zerbitzuak
<p>Arrisku egoeran egon daitezkeen nerabeen detekzioa egin eta gizarte hezkuntzako esku hartzea garatzea, nerabeei hezkuntza jarraibideak eskainiz eta sustatuz haien gaitasun pertsonalak eta sozialak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ingurune Irekiko Gizarte Heziketa Zerbitzua (Behaketa lana, banakako eta taldeko esku hartze proiektuak) 	<ul style="list-style-type: none"> 11-17 urte bitarteko nerabeak 	<ul style="list-style-type: none"> BHP eta THP duten nerabeen artean, droga kontsumo arazoak edota adikzio jokabideak dituzten nerabeen adina eta kontsumo maiztasuna. Kontsumo arrazoiengatik (izan arrazoi nagusi edo ez) deribazio / notifikazio kopurua. Esku hartzeen eboluzioa, itxiera kopurua eta zergatia 	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte Zerbitzuak

<p>HELBURU ESPEZIFIKOAK</p>	<p>EKINTZAK</p>	<p>HARTZAILEAK</p>	<p>ADIERAZLEAK</p>	<p>INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK</p>
<p>Arrisku egoeran egon daitezkeen haur eta nerabeen detekzioa egitea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prebentzio goiztiarreko bilerak adingabekoekin harremana duten profesionalekin (osasuna, hezkuntza eta aisialdi arlokoak) 	<ul style="list-style-type: none"> • Adingabeak 	<ul style="list-style-type: none"> • Hautemandako, droga kontsumo arazoak edota adikzio jokabideak sor ditzaketen portaerak izan ditzaketen, haur eta nerabeen kopurua. • Gizarte Zerbitzuetara deribazio kopurua. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak • Arlo ezberdinetako profesionalak (hezkuntza, aisialdia, osasuna)
<p>Familiaren funtzionamenduko eredu desegokiak aldatzea, eta familiako babes-faktoreak indartzea, seme-alaben urrakortasun eta arrisku egoerak murrizteko.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Hezkuntzako eta arlo psikosozialeko familia esku hartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arrisku egoeran dauden haur eta nerabeen familiak 	<ul style="list-style-type: none"> • Droga kontsumoei eta jokabide adikzioei lotuta izandako famili esku hartze kopurua. • Esku hartzeen eboluzioa /itxiera kopurua eta zergatia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak
<p>Bazterketa arriskuan edo bazterketa egoeran dauden gazteak hautematea eta haiekin gizarte hezkuntzako esku hartzea garatzea, gazteei lagunduz haien zailtasun edo arazoen kontzientzia hartzen, eta hauei aurre egiteko baliabide pertsonalak sortzen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ingurune Irekiko Gizarte Heziketa Zerbitzua (Detekzio lana, banakako esku hartze proiektuak, esku hartzean, motibazioa, autonomia, erantzukizuna ... landuko dira, eta baliabide eta zerbitzuetara lagunduko zaie). 	<ul style="list-style-type: none"> • Bazterketa arrisku egoeran egon daitezkeen 18-25 urte bitarteko gazteak 	<ul style="list-style-type: none"> • Droga kontsumo arazoak edota jokabide adikzioak dituzten BHP kopurua • Baliabide edota zerbitzuetara eginiko deribazio kopurua • Esku hartzeen eboluzioa / itxiera kopurua eta zergatia 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak

6.1.3. SUBSTANTZIEN KONTSUMOARI ETA ADIKZIOAK SORTZEKO ARRISKUA DUTEN GEHIEGIZKO JOKAEREI LOTUTAKO ARRISKUAK MURRIZTEA.

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Jai giroan drogen kontsumoari lotutako arrisku murrizketa programak indartzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Drogen erabiltzaileei substantzien inguruko informazioa (eraginak, ondorioak, arriskuak gutxitzeko ohiturak) emateko eta substantzien analisia egiteko zerbitzua jartzea jaietan. (Testing programa) • Alkohol kontsumoaren arriskuei lotutako informazioa eman eta alkohol mailaren froga egiteko ekimenak jaietan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Drogen kontsumitzaile diren gazte eta helduak • Alkohola kontsumitu duten gazte eta helduak 	<ul style="list-style-type: none"> • Burututako informazio ekintza kopurua, banatutako informazio material kopurua, informazio puntura gerturatutako pertsonen kopurua, hauen ezaugarriak, eta asebetetze maila. • Burututako analisi kopurua, substantzia mota, aizuntzeak. zerbitzura gerturatu diren pertsona kopurua, adina, sexua eta asebetetze maila. • Burututako alkoholemia test kopurua, emandako informazioa. Zerbitzura gerturatu diren pertsonen ezaugarriak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak
<p>Adingabe eta gazteen artean alkohol kontsumoak sor ditzakeen arriskuak murriztea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Klean alkohola edaten ari diren adingabe eta gazteei alkohol kontsumoari lotutako arriskuen murrizketarako a bizikidetzarako informazioa eta gomendioak ematea. (Botiltzarra programa edo antzeko ekimenak). 	<ul style="list-style-type: none"> • Adingabe eta gazteak 	<ul style="list-style-type: none"> • Artatutako taldeak, pertsonak eta hauen ezaugarriak. • Taldeak artatu diren guneak • Banatutako material mota 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Lokaletan drogen erabilera ludikoari lotutako arriskuak murriztea, eta lokaletako erabiltzaile eta bizilagunen elkarbizitza bermatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Lokaletako gazteekin drogen kontsumoen inguruko hausnarketa egitea, drogen inguruko informazioa emanaz eta arriskuak gutxitzeko ohiturak sustatuz. (Lonjalaket edo antzeko ekimenak) 	<ul style="list-style-type: none"> Lokaletako nerabe eta gazteak 	<ul style="list-style-type: none"> Gazteen lokaletan burututako esku hartze kopurua Parte hartu duten gazte kopurua, ezaugarriak eta hauen asebetetze maila. Analizatutako substantziak. 	<ul style="list-style-type: none"> Gizarte Zerbitzuak

6.1.4. GEHIEN KONTSUMITZEN DIREN ETA GIZARTEAN ONARPEN MAILA HANDIENA DUTEN SUBSTANTZIAK NORMALTZAT EZ HARTZEKO JARDUKETAK FINKATZEA.

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	HARTZAILEAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Helduen kontsumo ereduen inguruko hausnarketa bideratzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Helduei zuzendutako sentsibilizazio ekimenak, bitarteko ezberdinen bitartez. • Sare sozialetan komunikazio estrategiak diseinatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Helduak 	<ul style="list-style-type: none"> • Burututako ekimen mota eta kopurua. • Erabilitako bitartekoak eta hauen egokitasuna. • Izandako irismena. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak
<p>Erretzeari uzteko sentsibilizazio ekimenak egitea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tabakorik gabeko mundurik gabeko egunari lotuta, Lehen Arretako Osasun Zentroarekin eta Osasun Publikoarekin elkarlanean sentsibilizazio ekimenak egitea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Herritarrak 	<ul style="list-style-type: none"> • Burututako ekintza mota eta parte hartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lehen Arretako Osasun Zentroa • Gizarte Zerbitzuak • Osasun Publikoa

6.2. 2. ARDATZA: OSASUN LAGUNTZA ETA LAGUNTZA SOZIOSANITARIOA ETA GIZARTERATZEA

Helburu Orokorra: Adikzio arazoak dituzten pertsonen osasun eta gizarte laguntza eskaintzea.

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
Osasun eta gizarte arretarako sarbidea eskaintzea adikzioak dituzten pertsonen	<ul style="list-style-type: none"> • Prebentzio Zerbitzuan, adikzioak dituzten pertsonen eta hauen familiei informazioa eta orientazioa ematea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prebentzio Zerbitzuan artatutako erabiltzaile kopurua eta hauen ezaugarriak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak
Adikzioak dituzten pertsonen senideei laguntza ematea	<ul style="list-style-type: none"> • Adikzioak dituzten pertsonen senideentzako laguntza taldea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Saio kopurua • Parte hartzaileen kopurua, ezaugarriak eta asebetetze maila 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak
Urrakortasun maila altuan eta gizartetik baztertuta dauden pertsonen tratamendua, arreta eta baliabideak jasotzeko modua bermatzea.	<ul style="list-style-type: none"> • Adikzioak dituzten pertsonen, laguntzea, arazoaren kontzientzia hartzen, tratamendu prozesuari ekiten eta gizarteratze prozesua aurrera eramaten. Horretarako, norbanakoaren egoera baloratu eta beharrezko baliabide eta zerbitzuak aktibatuko dira. • Mendekotasun arazoengatik, Arrasate kanpo, EAEn tratamenduan dauden bizilagunei, tratamendu zentroetarako sarbidea errazteko eta haien gizarteratze prozesutik datozen gastuak ordaintzen laguntzeko diru-laguntzak ematea. • Adikzioen ondorioz bazterketa egoeran dauden pertsonen arreta garatzea. • Adikzioen ondorioz bazterketa egoeran edo bazterketa arriskuan egon eta gizarteratze prozesua hasi duten pertsonen kirolerako irisgarritasuna nola erraztu aztertzea eta bideratzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arreta emandako erabiltzaile kopurua, hauen ezaugarriak, ezarritako baliabide eta zerbitzuak, helburuen betetze maila. • Diru laguntzen eskaera kopurua, eta emandako diru laguntza kopurua. • Adikzioen ondorioz bazterketa egoeran dauden pertsonen arretan garatutako esku hartze berriak. • Adikzioen ondorioz bazterketan dauden pertsonak kirolerako irisgarritasuna izan dezaten egindako proposamena. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oinarrizko Gizarte Zerbitzuak (Udala) • Gizarte Zerbitzu Espezializatuak (Foru Aldundia) • Udaleko kirol saila

6.3. 3. ARDATZA: ESKAINTZAREN MURRIZKETA

Helburu orokorra: Adikzioen alorrean indarrean dagoen arautegia betetzea.

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Tabakoaren eta alkoholaren, salmentarekin, hornidurarekin eta kontsumoarekin indarrean dagoen arautegia gogorarazi eta betetzen dela zaintzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ostalaritza zein bestelako salmenta guneetako profesionalei zuzendutako sentsibilizazioa eta formakuntza, sustapenean eta salmentan ardura indartzeko. • Udaltzaingoak tabako, zein nikotina aska dezaketen gailuen eta alkoholaren inguruan indarrean dagoen araudiak jasotzen dituen arau-hausteen aurrean esku hartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Formakuntza tailerretan parte hartu duten ostalari eta dendari kopurua. • Parte hartzaileen asebetetze maila. • Udaltzaingoak irekitako zehapen-espedienteen kopurua. • Ezarritako isunak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak • Udaltzaingoa
<p>Ertzaintza eta udaltzaingoaren arteko koordinazioa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informazio trukaketa • Parte hartzeetan lankidetzak • Legez kanpoko drogei lotutako arau-hausteen aurrean esku hartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Emandako lankidetzak • Zabalduko espedienteak eta diligentziak 	<ul style="list-style-type: none"> • Udaltzaingoa • Ertzaintza
<p>Alkohola eta bestelako drogen eraginpean gidatzea murriztea, bide segurtasuna hobetzeko.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ibilgailuen erabilpenean alkohola edota beste droga batzuen kontsumoa ematen denean udaltzaingoaren esku hartzea 	<ul style="list-style-type: none"> • Udaltzaingoak, antzemandako arau-hauste kopurua 	<ul style="list-style-type: none"> • Udaltzaingoa
<p>Zorizko jokoekin eta apustuekin erlasionatutako jardueren eskaintzan erantzukizunera zuzendutako neurriak bultzatzea.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ostalaritzako, joko aretoetako eta apustu etxeetako profesionalei zuzendutako sentsibilizazioa eta formazioa, mendekotasunezko jokabideak saihesteko zein adingabeen eta jokoetan parte hartzen dutenen eskubideak babesteko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Formazio tailerretan parte hartu duten langile kopurua • Parte hartzaileen asebetetze maila 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak • Udaltzaingoa

6.4. 4. ARDATZA: KOORDINAZIOA

Helburu orokorra: Adikzioen alorrean inplikatur dauden eragileen koordinazioa eta elkarlana indartzea.

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
Udal sail guztietan prebentzio ikuspegia txertatzea.	<ul style="list-style-type: none"> • Udal sail ezberdinekin koordinatzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinazio kopurua, landutako gaiak, egindako elkarlanak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Udaleko sail ezberdinak
Herriko eragileen koordinazioa eta elkarlana indartzea.	<ul style="list-style-type: none"> • Herriko eragile ezberdinek osatuko duten adikzioen prebentziorako mahaia sortzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prebentzio mahaian parte hartzen duten eragile eta erakundeak, bileren maiztasuna, jasotako proposamenak, egindako elkarlanak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osasun Zerbitzuen eta Gizarte Zerbitzuen arloko profesionalak • Aisialdi, kultur eta kirol eragileak • Ikastetxeak • Guraso elkarteak • Zinegotziak
Prebentzio esku hartzeak garatzeko nerabeen parte hartzea sustatzea eta haien iritzia kontuan hartzea.	<ul style="list-style-type: none"> • Nerabeen proposamenak eta iritziak jasotzeko mahai bat sortzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Parte hartzaile kopurua, urteko bilera kopurua, jasotako proposamenak, abian jarritako esku hartzeak 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizarte Zerbitzuak • Ikastetxeak

HELBURU ESPEZIFIKOAK	EKINTZAK	ADIERAZLEAK	INPLIKATUTAKO ERAKUNDEAK ETA ERAGILEAK
<p>Koordinazio soziosanitarioa indartzea</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osasun eta Gizarte Zerbitzuen arteko koordinazio mekanismoak aztertzea eta garatzea: - Talde espezifikoaren edo urrakortasun handiagokoak diren taldeen (Patologia duala duten pertsonak, adikzio arazoak dituzten adingabeak, emakumeak eta 65 urtetik gorako pertsonak), arretan hobetzeko alderdiak identifikatzeko. - Sustantzia ezberdinen kontsumoen bilakaeraren jarraipena egiteko. - Drogen adikzioak edo jokabide adikzioak dituzten pertsonen arreta integrala bermatzeko, etenik gabeko inklusio ibilbideak adosteko. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sortutako koordinazio guneak, burututako koordinazio bilerak, maiztasuna, parte hartu duten eragileak... • Identifikatutako beharrak • Adostutako gaiak • Kontsumoen bilakaeraren inguruko datuak 	<ul style="list-style-type: none"> • Osasun eta Gizarte Zerbitzuen arloko eragileak

7. PLANAREN BALIABIDEAK ETA EBALUAZIOA

7.1. PLANAREN BALIABIDEAK

Giza baliabideak:

- **Udalaren giza baliabideak:** Planaren ardura eta gidaritza Arrasateko Udaleko Gizarte Zerbitzuetako Prebentzio Zerbitzuak izango du eta udal sail ezberdinekin lankidetzan arituko da, plana modu transbertsalean garatzeko asmoz.
- **Beste erakunde, zerbitzu eta eragileak:** Plana aurrera eramateko Udal Prebentzio Zerbitzua lankidetzan arituko da, arlo ezberdinetako eragileekin (Osasun eta gizarte zerbitzuak, hezkuntza, aisialdia, kultura, kirola, guraso elkarteak, ...).
- **Entitate pribatu espezializatuak:** Planean zehaztutako zenbait ekintza garatzeko prebentzio gaietan espezializatutako elkarte, enpresa eta adituak kontratatuko ditu Udalak.

Baliabide ekonomikoak

- Udalak urtero Gizarte Zerbitzuen aurrekontuaren baitan, prebentzio ekintzetarako eta adikzioen tratamendurako laguntzetarako onartzen dituen diru partidak.
- Plan honetan garatzeko hainbat ekintzak izaera transbertsala dutenez, ekintza horiek dagokion sailaren urteko aurrekontuen baitan onartuko dira.
- Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailak urtero talde teknikoak sortu eta mantentzeko eta adikzioen prebentzio komunitarioko programak garatzeko egiten duen laguntza deialdian Udalak jasotzen duen diru laguntza.

7.2. PLANAREN EBALUAZIOA

Planaren ebaluazioak bi zati izango ditu:

Alde batetik, planak irauten duen bitartean, lehentasun ardatz bakoitzean zehaztutako helburuak lortzeko proposatu diren ekintzen urteko jarraipena egingo du Prebentzio Zerbitzuak. Horretarako, ekintzen betearazpena nolakoa izan den aztertuko da, eta aurrez ekintza bakoitzerako zehaztutako adierazleei buruzko informazioa jasoko da. Ekintza bakoitza ebaluatzeko orduan, ekintzaren arabera teknika ezberdinak erabiliko dira, hots, parte hartze datuak, hartzaileek betetzeko galdetegiak, ekintza aurrera eraman duen elkarte edo adituek eginiko txostenak, ebaluazio elkarrizketak edo bilerak etab.

Planaren garapenaren aldia amaitzen denean, ebaluazio orokor bat egingo da, planaren lehentasun ardatz bakoitzean garatutako ekintzak eta proposatutako helburuen lorpenak ebaluatuz. Azken ebaluazio honek, hurrengo planerako helburuak eta ekintzak proposatzeko oinarri gisa balio izango du.